

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Första Kammaren. N:o 15.

Tisdagen den 15 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare brukspatronen herr *G. Benedicks* angripits af influenza i förening med bronchit, som tills vidare nödgar honom att hålla sig inne, varder härmed på begäran intygadt.

Gysinge den 11 mars 1892.

Johan Rodling,
extra prov.-läkare.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 21, i anledning af väckt motion angående tillägg till ej mindre förordningen om landsting den 21 mars 1862 än äfven stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den af herr *Andersson, Gustaf*, väckta, den 12 i denna månad bordlagda motion, n:o 31, med förslag till ändrad lydelse af 23 § riksdagsordningen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 12 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 2 och statsutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 6.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda memorial n:o 3, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af utskottets betänkande n:o 2, angående vissa delar af tullbevillningen, godkändes de föreslagna voteringspropositionerna och lades hvad utskottet i 11, 12 och 15 punkterna anmält till handlingarna.

Föredrogs den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen och hänvisades densamma till lagutskottet.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmanen beslöts, att lagutskottets utlåtande n:o 21 skulle uppföras främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,23 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 16 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Söderberg* anmälde, att han inställt sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 9 i denna månad.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:
n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen; och
n:o 4, i anledning af väckta motioner om ändring af §§ 6 och 13 riksdagsordningen, äfvensom väckt motion om tillägg till det

uti Kongl. Maj:ts proposition n:o 28 framlagda förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen; samt statsutskottets memorial och utlåtande:

n:o 32, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel; och

n:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende.

Herr statsrådet friherre von *Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anordnande af en förbättrad post- och personförbindelse mellan Sverige och kontinenten.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 21.

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 12 och 15 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om ändring af § 46 regeringsformen.

*Ifrågasatt till-
lägg till § 46
regerings-
formen.*

Herr Berg, Gustaf: Då jag liksom kammarens öfriga ledamöter i utskottet reserverat mig mot det nu föredragna förslaget, torde det tillåtas mig att framhålla några af de synpunkter, som vid denna reservations afgifvande varit bestämmande.

Utskottet har, såsom kammaren behagade finna, föreslagit, att »ingen landshöfding må innehafva militärbefäl eller inom det honom anförtrödda län utses till ordförande i offentlig korporation, som har till uppgift att rådslå och besluta om för länet gemensamma angelägenheter». Hvad då till en början angår detta förslag, i hvad det afser militärbefäls innehafvande, är det visserligen alldeles gifvet, att det under nutida förhållanden icke kan vara lämpligt att i en hand förena landshöfdingens och militärbefälhafvarens åligganden; men, då omkring 20 år förflutit sedan ett sådant för- enande egde rum, och det icke kan antagas, att ett dylikt vidare skulle komma i fråga, tyckes det vara alldeles öfverflödigt att i grundlagen inrycka ett sådant förbud. Ett sådant stadgande kan nemligen hvarken anses vara »högst nödigt eller nyttigt»; och några andra förändringar i grundlagen har konstitutionsutskottet icke att föreslå.

Det föreslagna stadgandet innefattar äfven förbud för landshöfding att vara ordförande i länets landsting. Efter den diskussion, som förra lördagen här i kammaren förekom, hvarvid kammaren med stor pluralitet förkastade lagutskottets förslag, innefattande ett sådant förbud, torde det icke vara behöfligt eller lämpligt att vidare i denna del orda. Det är endast ett påstående, som under denna diskussion gjordes, hvilket jag skall bedja att

Ifrågasatt till-
lägg till § 46
regering-
formen.
(Forts.)

med ett par ord få bemöta. En talare yttrade nemligen då, att det i vissa län väckt ganska mycket missnöje, att landshöfdingen förordnats att vara ordförande i landstinget. Detta öfverensstämmar åtminstone icke med den erfarenhet jag haft af förhållandena i de län, som jag känner. Der har uppfattningen varit helt anorlunda.

Det är dock, mine herrar, icke blott från landstinget, som länets höfding såsom ordförande skulle uteslutas, utan meningen är att utesluta honom från hvarje korporation, hvars uppgift är att rådslå och besluta om länets gemensamma angelägenheter. Således skulle landshöfdingen icke få vara ordförande i länets hushållnings-sällskap, i länets brandstodsbolag, fångvårdsförening eller folkhögskoleförening, och jag tror till och med icke ens i pröfningsnämnd eller lasarettsdirektion. Öfver allt, der länets gemensamma angelägenheter förekomme, finge landshöfdingen ej vara ordförande, och hvarför detta? Jo — säger motionären, och utskottet följer honom troget i spåren — det strider mot sjelfstyrelsens princip. För min del respektar jag visserligen denna sjelfstyrelsens grundsats i många fall ganska högt, men den måste hållas inom vissa gränser, och här vågar jag påstå, att man gått för långt, ja så långt att det erinrar om det sekelgamla uttrycket: »vår nåd och eder nåd rymmas icke under samma tak». För öfrigt ber jag få erinra, att sjelfstyrelsens princip i fråga om korporationer, sådana som dessa, just fordrar, att korporationen skall ega att till ordförande utse hvilken den helst önskar. Det föreslagna stadgandet öfverensstämmar sålunda icke, utan strider fastmera emot den åberopade sjelfstyrelsens grundsats.

Men bakom detta föreslagna stadgande ligger en konsekvens af djupaste betydelse. *Direkt* innefattar det väl endast ett förbud för landshöfdingen att vara ordförande i sådana korporationer, men *indirekt* säger man: »landshöfdingarne böra hålla sig borta öfverallt, der det gäller att rådslå och besluta om länets gemensamma angelägenheter. Länets styresman får icke vara närvarande vid sådana tillfällen. Sjelfstyrelsens princip bjuder och befäller det.» Här, mine herrar, kommer man, för att begagna ett realistiskt uttryck, till pudelns kärna. I stället för att landshöfdingen skall gå i spetsen, då det gäller länets gemensamma angelägenheter, i stället för att han sjelf bör taga initiativet till och understödja andras initiativ i fråga om länets framåtskridande och utveckling, i stället för att landshöfdingen bör lefva med i det friska, pulserande lifvet i de olika orterna inom länet, i stället för allt detta vill man nu, att landshöfdingen skall göras till — jag tillåter mig att begagna ett uttryck, som jag anser expressivt — en papperslandshöfding, hvars hela verksamhet skulle förläggas till embetsrummet. Här skulle han ännu någon tid få föra ett tynande lif såsom en svag skugga af Axel Oxenstiernas skapelse, landtregeringen i Sverige, för att slutligen helt och hållet försvinna och ersättas af en annan styresman, kreerad på sjelfstyrelsens grundvalar.

Men, herr talman, då jag icke anser en sådan förändring nyttig för landet och är öfvertygad, att det förevarande förslaget går i en sådan rigtning, tillåter jag mig vördsamt att hemställa om afslag på utskottets förevarande förslag.

*Ifrågasatt till-
lägg till § 46
regerings-
formen.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande nu förevarande utlåtande endast yrkats afslag å hvad utskottet hemställt.

Derefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 15 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret.

1—3 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

4 punkten.

Mom. a).

Friherre von Otter: Det finnes väl icke ringaste tvifvel derom, att utskottets förslag i denna punkt kommer att af kammaren bifallas, utan att någon röst här behöfde derför höjas, men lika otvifvelaktigt som detta är, lika otvifvelaktigt synes mig vara, att punkten i Andra Kammaren kommer att afslås. Om detta är förhållandet, och frågan således kommer att bringas under gemensam omröstning, ligger det vikt uppå, att icke någon röst, som kan vinnas för statsutskottets förslag, förloras, och för den händelse att någon i denna kammare finnes, som känner något tvifvelsmål i afseende på nyttan och nödvändigheten af förslaget framgång, vill jag anhålla att till dessa ärade herrar, de må nu vara en eller flere, få framställa min uppfattning af saken. Jag ber att få betona nödvändigheten af att detta anslag beviljas och på samma gång ingå i granskning af de skäl, som reservanterna anfört för afslag.

Sjöbefästningarne vid Karlskrona utgöra enligt mitt begrepp en bland de viktigaste och icke den viktigaste faktorn i vårt försvarsväsende till lands. En fiende, han må komma öfver hafvet eller öfver norra gränsen, kan icke hysa någon tvekan om att den första åtgärden, som han har att vidtaga, är att med sin flotta antingen spärra Karlskrona, eller, om sjöbefästningarne icke äro i det skick de böra vara, intaga denna plats. Lika angeläget är det, att till neutralitetens bevarande, om vi, såsom vid dylika tillfällen ju alltid varit fallet, skola stänga denna viktiga örlogshamn för

*Anslag för en
fästnings-
artillericorps
vid Karls-
krona.*

Anslag för en
fästnings-
artillericorps
vid Karls-
krona.

(Forts.)

de krigförande magterna, dessa befästningar hållas effektiva. Jag anser därför, att hvad vi underlåta att göra i afseende på bringandet af denna viktiga punkt i fullfärdigt skick, blir en underlåtenhet i afseende på en af våra förnämsta pligter. Reservanterna hafva såsom ett skäl för afslag på denna punkt framhållit, att några nya trupper icke böra vid flottan uppsättas, förrän de redan befintliga blifvit fullständigt uppsatta. Jag ber här att i främsta rummet få erinra derom, att här icke är fråga om att uppsätta nya trupper; det är endast och allenast fråga om att anskaffa befäl och underbefäl till trupper, som redan finnas. Dessa trupper hafva nu nått sin fjerde årsklass och skola snart få den femte, och man skulle väl kunna tro, att just under uppsättningen den ledning skulle bäst behövas, som endast och allenast kan lemnas af ett befäl och underbefäl, som är förtroget med de åligganden, som tillhöra fästningens försvar, och icke, såsom för närvarande är fallet, att ledningen måste anförtros åt officerare och underbefäl af ett vapen, som egentligen har en helt annan uppgift, nemligen det rörliga försvaret till sjös. Det är tydligt, att så väl ordning som disciplin blifva lidande hos en trupp, som icke till fullo känner sig solidarisk med det befäl, som den står under, och det är gifvet, att ledningen och undervisningen af denna trupp blir effektivare och mera genomgående, om den handhafves af sådana män, som från ungdomen uppfostrats för denna del af försvaret.

Det andra skälet, som reservanterna anfört för ett anstånd med upprättandet af den nya truppen, är att tillräcklig erfarenhet icke vunnits, huruvida den nya organisationen är användbar äfven för ifrågavarande ändamål. Men icke heller i detta afseende kan finnas det ringaste tvifvelsmål. Denna trupp tjänar oafbrutet i 3 år och 5 månader. Så länge tjänar icke manskapet vid Vaxholms äfvenledes värfvade artillericorps, men jag har icke hört att något finnes att, hvad dess användbarhet för försvaret angår, anmärka. Om så är förhållandet, synes det mig vara ock klart, att detta skäl icke bör tillmätas någon vikt.

Slutligen anföra reservanterna såsom skäl för anstånd med denna saks ordnande, att den länge uppskjutna viktiga frågan om landtförsvarets organisation först bör lösas. Vore det här fråga om, att den bristande delen af sjöfästningarnes bemanning skulle fyllas från armén, så vore detta skäl enligt mitt tycke fullkomligt riktigt. Men så är icke förhållandet. I sitt anförande till statsrådsprotokollet har chefen för sjöförsvarsdepartementet redogjort för orsaken till denna brist och dervid framhållit, att, då 1877 sjöbefästningarne fingo sin sista bemanningsplan uppgjord, besättningen på Kungsholmens och Hästholmens fästningar vid Karlskrona skulle utgöras delvis af arméns och delvis af flottans manskap. Flottan fylde sin kontingent först genom vissa dertill afsedda kompanier af båtsmanshållet och derefter, sedan Riksdagen anvisat de medel som erfordrades, medelst uppsättning af fästningsartillerikompanien. Sedan detta blifvit gjordt, hafva de nya mobiliseringsplanerna för armén uppgjorts eller, rättare sagdt, de gamla

planerna hafva granskats, och denna granskning har haft till resultat, att den del af armén, som enligt den förra planen kunde afses för sjöbefästningarne vid Karlskrona, numera måste påräknas för det rörliga försvaret omkring Karlskrona. Vid sådant förhållande synes det mig, att departementschefen handlat fullkomligt riktigt, då han omedelbart derefter fäst Riksdagens uppmärksamhet på, att det numera finnes en brist i afseende på Kungsholmens och Hästholmens besättning, som icke kan fyllas på bättre sätt än genom att låta de redan uppsatta fästningsartillerikompanierna svälla ut och förse dem med eget befäl.

*Anslag för en
fästnings-
artillericorps
vid Karls-
krona.
(Forts.)*

Såsom förhållandena nu äro, kan jag för min del således icke se att något skäl blifvit anfördt, hvarför man skulle låta anstå med anskaffande af befäl och underbefäl för en trupp, som redan finnes, till dess landtförsvaret hunnit ordnas.

Jag är icke någon profet och vill heller icke vara det; men är det så, att sjöbefästningarne vid Karlskrona, såsom jag sökt framhålla, äro bland de viktigaste delarne i vårt försvar, och äro de skäl, som reservanterna anfördt mot det föreliggande försvaret, icke några verkliga skäl, så är det för stor risk att dröja med ordnandet af denna angelägenhet. En sak är under alla omständigheter säker, och det är den, att för hvarje dag som går komma vi närmare den tidpunkt, då detta försvar skall sättas på prof. Det är ett ordspråk som säger, att intet är sannolikare att hända än det oförutsedda, och då detta oförutsedda inträffar, är det min tro, att Första Kammaren skulle icke känna sig i denna punkten hafva handlat såsom den bör, om någon af dess ledamöter af tveksamhet icke skulle hafva bidragit till framgången af detta förslag, till hvilket jag för min del anhåller att få yrka bifall.

Friherre von Kræmer: Naturligtvis har jag icke i denna punkt något annat yrkande att göra än om bifall till statsutskottets förslag, efter som jag deri instämt. Jag vill dock icke gå så långt som den siste ärade talaren, och jag vill icke, att ett sådant uttalande skall göras utan någon reservation mot ett så strängt brytande af stafven öfver Andra Kammarens mening. Detta är enligt mitt förmenande blott ett onödigt uppretande, som leder just till det motsatta resultatet af hvad den siste talaren önskade, då saken afgöres i den sista instansen.

Den ärade talaren sade, att här var icke fråga om uppsättande af ny trupp; detta är icke alldeles korrekt, ty såsom man ser af statsutskottets utlåtande, sid. 9, gäller det att utom 26 officerare och 24 underofficerare anställa 30 underofficerskorpraler och 71 första klassens sjömän. Dessa sista kunna väl icke gerna kallas annat än trupp. Vidare sade han, att det vore något alldeles ohållbart hvad Andra Kammarens reservanter yttrat derom, att anstånd med åtgärder i denna sak vore lämpligt, till dess den nya sjömanscorpsen blifvit fullständigt uppsatt och tillräcklig erfarenhet om den nya organisationens användbarhet äfven vunnits för ifrågavarande ändamål. Jag kan icke neka till att det ligger en viss sanning

Anslag för en
fästnings-
artillericorps
vid Karls-
krona.
(Forts.)

deri. Den 1887 beslutade sjömanscorpsen, som skulle ersätta det på vakans satta båtsmanshället, är ännu icke fullständigt uppsatt, och det kan således vara mycket ursäktligt, om en icke fackman tycker, att man icke bör låta den ena organisationen gripa in i den andra utan att först hafva sett resultatet af den föregående.

Dessutom får jag påminna om, att departementschefen förklarar, att de nuvarande fästningsartillerikompanierna om hvardera 200 man borde från sjömanscorpsen öfverflyttas till fästningsartillericorpsen, men dertill skola nu läggas de här föreslagna 100 man korporaler och 1:sta klassens sjömän. Det kan således vara ursäktligt, om Andra Kammarrens reservanter först ville se, om de nyligen inrättade fästningsartillerikompanierna icke skulle vara tillräckliga? För min del tror jag det icke, utan jag tror snarare, att det behöfs mer än som föreslagits. Men deremot instämmer jag i viss grad i den tvekan, som visserligen icke finnes i ord formulerad i reservanternas yttrande, men som man dock fick höra på afdelningen och i utskottet, nemligen om det verkligen vore så tjenligt att hafva så många olika corpser, d. v. s. att sätta upp så der en artillericorps för sig, och om det icke hade varit lämpligare att föreslå en ökning af sjömanscorpsens artillerikompanier, så att de kunnat blifva tillräckliga att uppfylla ändamålet. Detta ligger i reservanternas ord *»användbarhet»*, ehuru icke närmare förklaradt. För min del lutar jag verkligen åt den tanken, att de hafva i viss mån rätt, och att både befäl och manskap i en sådan särskild corps, som ständigt skall ligga ute på en fästning, visserligen böra blifva specialister i afseende på skötande af fästningskanoner, men komma också bra långt från verlden, om jag så får säga. Jag kan således till en viss grad första reservanternas betänkligheter, men det hindrar mig icke att yrka bifall till utskottets förslag, ty om de betänkligheter, som reservanterna hyst och jag till en viss grad delat, skulle befinnas grundade, är det mycket enkelt att sedermera göra, som man gjorde med sjöartilleriet, slopa den nya corpsen och flytta öfver den till sjömanscorpsen, sedan man engång fått befälet och manskapet. Det är detta skäl, som bevekt mig att vara med om majoritetens mening.

Jag har således intet annat yrkande att göra än om bifall till statsutskottets förslag.

Herr von Hedenberg: Oaktadt den siste ärade talaren yrkade bifall till statsutskottets förslag, inkastade han dock i sitt yttrande några anmärkningar, som jag visserligen icke kunde *behöfva* bemöta, men beträffande hvilka jag likväl anser mig böra yttra några ord. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på, att här är fråga om en fästningsposition, hvars diameter uppgår till något öfver en svensk mil. Huru behöfligt det då måste vara, att det finnes trupper, som äro vana vid de lokala förhållandena, inses lätt.

Denna Riksdag anses ju för öfrigt vara en försvarsriksdag, då den stält försvarsfrågan främst på sitt program. Detta är första punkten, som afhandlas i denna försvarsfråga, och jag vågar hoppas,

att kammaren skall i sitt utslag gifva prof på att denna mening är riktig och sann.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i det nu föredragna momentet hemställt.

*Anslag för en
fästnings-
artillericorps
vid Karls-
krona.
(Forts.)*

Mom. b).

Utskottets hemställan bifölls.

5 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6 punkten.

Lades till handlingarna.

7 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

8 och 9 punkterna.

Lades till handlingarna.

10 punkten.

Friherre von Kræmer: Här är fråga om ett litet anslag af särdeles vigtig beskaffenhet. Det skiljer sig till och med från alla öfriga på hufvudtiteln deri, att det är ett lika mycket för civila behof nödvändigt anslag som för de rent militära, hvarom hufvudtiteln annars rör sig. Såvida man icke får grunden och farlederna i Bottniska viken ordentligt utprickade, måste ovilkorligen antalet skeppsbrott med stigande trafik år från år komma att ökas. Att nu göra en inskränkning i den personal och den materiel, som vid dessa sjökorts upprättande användas, genom att icke bevilja ökning af ett anslag, som uppenbarligen visat sig otillräckligt, derom har icke jag och icke öfriga ledamöter från Första Kammaren inom utskottet kunnat vara med, utan hafva vi deremot reserverat oss. Utskottet anför, att det fans vid slutet af år 1890 en reservation af 6,729 kr. 1 öre, men utskottet säger äfven på föregående sidan, att enligt chefens för sjökarteverket uppgift vid slutet af 1891 borde beräknas en brist af 6,233 kr. 22 öre, hvaraf således framgår, att anslaget för 1891 icke allenast icke räckt till, utan att äfven den förutvarande reservationen åtgått. Det fans då för Kongl. Maj:t icke annan utväg än att begära påökning. Förvägras den, måste sjökarteverket inskränkas. Men resultatet deraf kommer

*Höjning af
anslaget till
sjökarteverket.*

*Höjning af
anslaget till
sjökarteverket.*
(Forts.)

snart att visa sig, och olyckor af alla slag deraf framkallas. Jag är fullkomligt öfvertygad, att ingen här vill vara med derom, och därför yrkar jag bifall till reservanternas förslag och afslag å utskottets hemställan i denna punkt.

Herr von Hedenberg: Jag hade visserligen icke behöft yttra mig, då jag föreställer mig, att ingen i kammaren lär säga nej till denna lilla ökning i anslaget, utan inskränkt mig till att förena mig med den föregående talaren i hans yrkande, men jag har ansett mig böra nämna några ord för att fullständiga detsamma. Redan underhållet af den materiel, som för närvarande användes vid sjökarteverket, uppgår ensamt till 14- å 15,000 kr. Således skulle till sjelfva mätningarna endast återstå 45,000 kr., om detta anslag bibehålles vid sitt nuvarande belopp, hvilket är detsamma, som det varit från sjökarteverkets början såsom sjelfständigt verk. Mätningarna pågå nu i norra delen af Bottniska viken och hafva framkommit till just den punkt, der en ökad sjöfart är att förvänta till följd af den vigtig blifna hamnen vid Luleå. Skulle nu mätningarna icke kunna framgå der så hastigt som behöfs, är det alldeles oemotsägligt, att trafikanterna derigenom utsättas för en ganska stor risk. Jag har här ett kartblad, på hvilket de grund, som tillkommit sedan sista mätningen, blifvit ifyllda med rödt. Den senaste mätningen verkställdes 1827, och nu har allt detta med rödt angifna tillkommit, och deribland sådana grund midt i farleden, att om en grundstötning der inträffade, skulle den skada, som derigenom den enskilde tillfogades, uppgå till måhända vida högre belopp än hvad hela detta anslag nu uppgår till. Sista uppmätningen af Stockholms skärgård försiggick 1811. Det är ju en ganska lång tid sedan dess, men så synes också nästan hela kartan full af dessa nyupptäckta grund. Dessutom är att bemärka, att den materiel, som nu måste användas vid mätningarna, är helt annorlunda och vida dyrbarare än den som användes, när anslaget bestämdes. Anslaget har karakteren af reservationsanslag, och det är endast genom anslagets ursprungliga tillräcklighet och reservationer från föregående år, som mätningarna och sjökarteverkets utveckling kunnat fortgå på sätt hittills skett; men nu är det slut med reserverade medel. Anspråken på högre aflöning hafva här liksom på andra håll gjort sig gällande. I år t. ex. hafva af de trenne fartyg, som användas för sjömätningar, endast 2 kunnat utrustas. De andra ligga överkamma. Jag tror därför, att det skulle vara till stor skada för sjöfarten, om anslaget skulle bibehållas vid sitt nuvarande belopp, hvarför jag tillåter mig yrka bifall till Kongl. Maj:ts, af reservanternas förordade förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt endast yrkats, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan och vidare på godkännande af nyssnämnda yrkande, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Höjning af anslaget till sjökarteverket.
(Forts.)

11—14 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

15 punkten.

Mom. a)

Herr von Hedenberg: Här har utskottet gjort en så betydlig afprutning på hvad Kongl. Maj:t föreslagit, att jag tillåtit mig reservera mig mot utskottets förslag, och jag skall bedja att få angifva mina skäl dertill.

Anslag till artillerimateriel och skjutförsök.

Riksdagen beviljade förslidet är en del af anslaget till bestående af kostnaderna för 3 st. nya 24 cm. kanoner, som skulle uppställas på Kungsholms fästning. Återstoden af detta anslag är visserligen nu tillstyrkt af utskottet och derjemte 100,000 kr. för fartygens behof af artillerimateriel och 10,000 kr. till skjutförsök och inskjutning af kanoner. Genom bifall till utskottets förslag skulle visserligen 3 st. 24 cm. kanoner med lavetter komma att blifva uppställda på Kungsholms fästning, och efter hvad jag hört, skulle detta arbete vara färdigt nästa vår; men Kongl. Maj:t har också begärt, att för anskaffande af 150 st. stålprojektiler och lika många laddningar brunt prismatiskt krut må beviljas ett anslag af 72,000 kr., och detta har icke tillstyrkts. Man skulle således få kanoner uppställda utan tillgång på ammunition, ty kulor och och krut finnas icke. Det är dock temligen vanskligt att så sköta ett anslag, och jag kan därför icke förena mig med utskottet i den punkten. Det är icke nog härmed. Det synes af den framställning, som blifvit gjord från marinförvaltningen, och det framgår äfven af statsrådsprotokollet, att det fattas åtskillig materiel och deribland en del viktiga handvapen. Det är obilligt att icke sätta vapen i händerna på den personal, som bemannar flottan. Om också denna personal uppträder på fartyg och kanske icke i regeln behöfver handvapen, så ligger det dock något otryggt i att icke hafva vapen till sjelfförvar.

Då jag icke vågat helt och hållet yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag, därför att det ställer i utsigt anslagsbeviljande under tvenne statsregleringsperioder, har jag inskränkt mig att instämma med den andra reservanten inom utskottet och yrka bifall till hvad Kongl. Maj:t innevarande är begärt, eller att Kongl. Maj:ts förevarande förslag må på det sätt bifallas, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisar till artillerimateriel och skjutförsök ett belopp af 530,000 kronor.

Friherre von Kræmer: Historien om det här mom. a), som nu är föredraget, är den, att Kongl. Maj:t i fjol begärde till ar-

Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)

tillermateriel 490,000 kr., deraf största delen skulle användas till 3 st. pansarbrytande 24 cm. kanoner. Men dessutom voro en del andra saker också begärda. Emellertid beviljade Riksdagen visserligen de 490,000 kr., men deraf för 1892 endast 200,000 kr. Naturligtvis betalades genast af de 200,000 kr. de öfriga sakerna, som jemte kanonerna voro afsedda att anskaffas, nemligen pivotfästen och skenor jemte desammas aptering till 4 st. 12 cm. kanoner för korvetten Norrköping, skjutförsök och inskjutning af kanoner samt anskaffning af krut, tillsammans 30,400 kr. Sedan dessa saker voro betalda, återstodo af de 200,000 kr. icke mer än 169,000 kr., men det oaktadt bestälde Kongl. Maj:t de tre kanonerna, och följden deraf blef naturligtvis den, att kanonerna icke äro betalda, utan återstä 290,000 kr. att gälda å desamma. Efter mitt förmenande hade det varit mera regelbundet, om Kongl. Maj:t icke beställt mera än *en* kanon, alldenstund större anslag icke blifvit för det året anvisadt. Men då kommer man naturligtvis med den invändningen, att om man beställer en kanon, blir den mycket dyrare än om man beställer tre. Det förefaller mig dock, som om man skulle kunna med leverantören betinga samma pris för en kanon, om han hade utsigt att sedermera få leverera ytterligare två kanoner. Men jag lemnar det derhän. Ett faktum är emellertid, att kanonerna ej äro betalda — hvilket också mycket öppet erkännes, då marinförvaltningen begär »till bestridande af återstående kostnad för de beställda 3 st. 24 cm. kanonerna samt desammas uppställande å Kungsholms fästning 290,000 kr.»

Nu är det just det, som statsutskottet här har tillstyrkt i mom. a). Jag kan således icke finna, att det föredragna momentet så till vida skiljer sig från Kongl. Maj:ts proposition. Det är dock möjligt, att man äfven i afseende på mom. a) kan förebära, att inskränkningar gjorts, såsom den siste talaren sade, alldenstund man icke velat anvisa medel till de 150 st. stålprojektilerna, men då han själf erkänner, att kanonerna först nästa år lära kunna blifva uppstälde, torde det väl icke vara så förfärligt brådskande med projektilerna. Det är tids nog, synes mig, att bevilja anslag till projektilerna sedan kanonerna erhållits och uppstälts, hvilket tager sin tid.

Dessutom vet hvar och en, att uppfinningarna på detta område oupphörligen gå framåt, och att det icke är någon säkerhet för att, om vi nu bestämma oss för en modell å dessa projektiler, icke någon bättre modell hittas på om ett år. Det mest trängande är naturligtvis, att man liqviderar den skuld, som staten kommit i genom de 3 beställda kanonerna, hvartill erfordras just de 290,000 kr., som statsutskottet i mom. a) tillstyrkt. Jag får därför yrka bifall till det föredragna mom. a).

Herr von Hedenberg: Jag märker, att jag begick ett misstag i mitt förra yttrande så till vida, att jag upptog till besvarande alla tre momenten på en gång; men kammaren torde finna, att detta skedde af vana vid hvad som alltid förut skett, i tanke nemligen att,

såsom Kongl. Maj:t begärt, anslaget skulle beviljas i en klump. Kongl. Maj:t har visserligen sagt, att angifvet belopp är afsedt för hvardera slag af artillerimaterielen, men detta är endast en fördelning eller utredning, såsom den siste talaren mycket riktigt framställt. Jag ber därför, att alla tre punkterna måtte i ett sammanhang föredragas, och att mitt yttrande således måtte anses innebära yrkande på bifall till reservationen i afseende å hela anslagsbeloppet.

Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)

På härefter gjord proposition medgaf kammaren, att momenten *b)* och *c)* finge företagas till behandling i sammanhang med det nu föredragna momentet *a)*.

Sedan härpå jemväl mom. *b)* och *c)* upplästs, anförde:

Friherre von Otter: Beträffande de artiklar, som ingå i hvad vi benämna utredning till våra fartyg och som äro nödvändiga för att dessa fartyg skola kunna uppfylla sin bestämmelse, brukar man vanligen af de flesta slagen hafva tre omgångar, tre utredningar. I fråga om ammunition och projektiler, dessa synnerligen dyrbara artiklar, har man efter moget öfvervägande ansett sig kunna nöja sig med två utredningar. Nu redogöres i det här föreliggande förslaget för hurusom vi, derest Riksdagen beviljade hela det belopp af 676,300 kr. som marinförvaltningen begärt, skulle, hvad ammunition och projektiler angår, hinna till *en* utredning för våra fartyg. Under sådana förhållanden förefaller det mig, som om klokheten verkligen skulle bjuda att, om man *vill*, att våra fartyg skola vara beredda för strid, bevilja hela detta belopp af 676,300 kr. att utgå redan nästa år.

Då emellertid detta icke ens af Kongl. Maj:t begärts, kan jag naturligtvis icke yrka derpå, helst ej heller inom utskottet något sådant yrkande framställts. Men då utaf hela det belopp, som erfordras till projektiler och krut, nemligen 304,300 kr. för fartygen och 72,000 kr. för sjöbefästningarna, det är föreslaget att anvisa endast 100,000 kr., ber jag för min del att få instämma med den näst föregående talaren, som yrkade, att Riksdagen åtminstone måtte bevilja 530,000 kr. (i hvilken summa då jemväl ingå 10,000 kr. till skjutförsök), ty det kan väl icke vara riktigt att icke ens hafva *en* utredning af ammunition, då det bör finnas *två*.

Friherre von Kræmer: Frågan har kommit i ett något olika läge, då den icke längre rör sig ensamt om första punkten, utan alla tre punkterna föredragits. Detta torde tjena till ursäkt för att jag måste ytterligare upptaga kammarens tid med att betrakta frågan från den i viss mån nya synpunkt, som derigenom uppstått.

Den siste talaren har påmint, att Kongl. Maj:t begärt 676,300 kr., men för 1893 deraf endast ett anvisande af 530,000 kr. Han påpekade också mycket riktigt, att Kongl. Maj:ts största yrkande icke vunnit någon anklang inom utskottet. Deremot hafva herrar von Hedenberg och Bohnstedt, de två reservanterna, yrkat bifall

Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)

till Kongl. Maj:ts för året framställda begäran om 530,000 kr., men icke till hela den äskade summan; Kongl. Maj:t hade nemligen tänkt sig de för 1893 begärda 530,000 kronorna såsom blott en afbetalning under sagda år på den stora summan 676,000 kr. Herrar von Hedenberg och Bohnstedt gifva sig således ett visst utseende af att bifalla den kongl. propositionen, ehuru de i verkligheten icke göra det annat än hvad angår det belopp, som Kongl. Maj:t begärt för 1893. Deras reservation innehåller dessutom — och det är det värsta! — ingen bestämmelse om till hvilka af alla de kostnader, som Kongl. Maj:t afsett skulle bestridas under två år med dessa 676,300 kr., anslaget 530,000 kr. skall användas. Om nu kammaren, på sätt reservanterna föreslagit, skulle anvisa sagda 530,000 kr., så inträffar just hvad reservanten nyss yttrade — jag skref upp hans ord — att »man vet icke hvad som skall tagas till det ena eller det andra». Kongl. Maj:t har i så fall fått 530,000 kr. för 1893, men Riksdagen har icke uttryckt, om de skola användas till någon del af eller till allt som här står uppräknadt, nemligen:

Till fartygen:

4 st. 65 mm. kanoner med lavettage	kr. 8,000: —	
10 st. 25 mm. tvåpipiga kulsprutor	» 47,000: —	
400 revolverar	» 18,500: —	
100 st. 25 cm. pansargranater af stål	» 25,000: —	
100 st. 25 cm. granater	» 10,500: —	
1,000 st. 65 mm. projektiler	» 4,300: —	
2,000 st. 57 mm. patroner	» 30,000: —	
40,000 st. 25 mm. patroner	» 62,000: —	
30,000 kg. brunt prismatiskt krut	» 81,000: —	
Till ersättande af förbrukadt krut	» 18,000: —	304,300: —

Till sjöbefästningarna:

Till bestridande af återstående kostnad för de beställda 3 st. 24 cm. kanonerna samt desammas uppställande å Kungsholms fästning	kr. 290,000: —	
samt till anskaffande af 150 st. stålprojektiler och lika många laddningar brunt prismatiskt krut	» 72,000: —	362,000: —
Till skjutförsök och inskjutning af kanoner	10,000: —	
		<u>Summa kronor 676,300: —</u>

Det är mycket logiskt och riktigt af Kongl. Maj:t att ej bestämma, till hvad af allt detta de för 1893 begärda 530,000 skola användas; ty, som sagdt, Kongl. Maj:t begär *hela* summan 676,300, som räcker till *allt* detta, och det är då mer likgiltigt att angifva, hvilka af anskaffningarna skola bestridas med de för 1893 i afbetalning å de 676,300 begärda 530,000 kr.

Men om man, i likhet med reservanternas, afslår framställningen om 676,300 kr. och beviljar i klump 530,000 kr. så inträffar, såsom jag sade, att Riksdagen icke uttalat till hvilka af alla dessa saker medlen skola användas. Då kan äfven inträffa, hvad som inträffade i fjor med de beställda kanonerna, att nemligen allt annat betalades i första hand, men icke kanonerna till fullo, i följd hvaraf 290,000 kr. ännu återstå att betala för dessa. Detta anser jag lindrigast sagdt oförsigtigt. Om Riksdagen finner sig icke kunna bevilja de 676,300 kr. utan endast ett mindre belopp, så är väl mest logiskt, att Riksdagen säger hvartill detta mindre belopp skall användas, och detta är just hvad utskottet gjort. Det har sagt, att staten först skall afbördas sig sin skuld för kanonerna, och jag vågar påstå, att om man nu beviljade en summa i klump, blefve frestelsen att använda den till andra saker så stor och påträngande, att vi nästa år hade att emotse en fortfarande brist för kanonerna, något som för statens kredit och affärer icke kan anses önskvärdt. Med en sådan detaljering, som utskottet begärt, blifva deremot kanonerna först betalda, sedermera blifva skjutförsöken verkställda, det enda som blir lidande är den långa listan på pansargranater, projektiler, krut m. m., enär utskottet dertill för nästa år endast föreslagit att anvisa 100,000 kr. i stället för 304,300 kr. Det är visserligen beklagligt, att icke mera penningar finnas att använda, ehuru det förefaller mig, som om dessa behof icke vore alla så brännande nödvändiga, om det också alltid är bra att hafva dessa saker. Man måste dock taga någon hänsyn till grundlagens föreskrift i 39 § riksdagsordningen att föreslå hvad till fyllande af statens behof erfordras, »*sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna*».

Utskottet har därför förfarit på det sätt att bifalla Kongl. Maj:ts framställning med vissa inskränkningar och vid uppställningen noga följa den metoden att säga hvartill penningarne skola användas, och någon framtida dispyt kan således derom icke uppkomma. Allt nog, kanonerna blifva betalda, skjutförsöken verkställda, det enda som blifvit satt på någon inknappning är den nämnda långa listan; men fyllandet af de der uppräknade behofven torde väl delvis något kunna uppskjutas, helst Kongl. Maj:t sjelf ansett, att de dertill begärda 304,300 kr. kunna delas på två år. Utskottet går egentligen ut ifrån antagandet, att beloppet bör kunna delas på tre år, fastän utskottet ej velat ge sig in på löften för framtiden. Det synes mig således, att reda och ordning vinnes med utskottets uppställning, och att Riksdagen på så sätt vet *hvad* den beviljar och *hvartill* den beviljar medel.

Särskildt vill jag påpeka, att af motsatta sidan yrkades 300,000 kr., och att det var ett betydligt medgifvande, som gjordes i sista stund, och hvilket jag icke väntat, då man fick 400,000 kr. Då emellertid tillgångarna för närvarande icke rimligtvis medgifva mer än 400,000 kr., då utskottets uppställning innebär fördelen att säga hvartill penningarna skola användas, skulle det mycket förvåna mig, om kammaren icke skulle godkänna utskottets förslag.

*Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)*

Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)

Jag har icke klart för mig, huru proposition kommer att framställas, om det blir på alla momenten på en gång. Men i så fall får jag förnya mitt yrkande om bifall till mom. a och tillägga yrkande om bifall till mom. b eller den inskränkning, som gjorts från 304,300 kr. till 100,000 kr., och slutligen bifall till mom. c, angående anslaget till skjutförsök och inskjutning af kanoner.

Herr von Hedenberg: Den siste talaren har gjort en förskräckligt vidlyftig framställning af mitt anspråkslösa yrkande, som likväl icke afsåg något annat — såvidt jag uttryckte mig såsom jag tänkte, hvilket jag förmodar jag också gjorde — än bifall till Kongl. Maj:ts förslag, såsom det i motiveringen förefinnes. Men jag sade tillika, att, lika litet som Riksdagen under föregående år sönderdelat anslagsbeloppet i denna punkt, lika litet ansåge jag lämpligt att göra detta i år. Och jag kan väl aldrig tro, att grundlagens mening rätteligen tolkats af den siste talaren så till vida, att Riksdagen skulle bestämma, om det skulle köpas så och så många 25 mm. kulor och så och så många 37 mm., så och så många kg brunt krut eller något annat. Detta är i klump sammanfördt och motiveradt, och jag har för öfrigt icke yrkat bifall till något annat, än hvad Kongl. Maj:t för år 1893 begärt, utan att nämna något om hvad som för det nästkommande är afsedt.

Friherre von Kræmer: Herr von Hedenberg nödgar mig att uppträda för tredje gången; han har nu alldeles totalt förändrat det yrkande, som han tillika med en annan ledamot i statsutskottet gjort i sin reservation. Der heter det tydligt, »att Kongl. Maj:ts förevarande förslag må på det sätt bifallas, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisar till artillerimateriel och skjutförsök ett belopp af 530,000 kronor». Herr von Hedenberg har nu velat göra troligt, att han dermed menat äfven de 676,300 kr., och att de 530,000 kr. skulle vara en afbetalning derpå. Jag kan ändå icke tro, att det kan vara den ärade ledamotens mening att sålunda söka, för att nyttja ett fullt ordspråk, fiska i grumligt vatten, och under ställande i utsigt ett medgifvande af 530,000 kr. framkalla ett doldt medgifvande af 676,300 kr. Jag vill icke tro, att den ärade talaren har någon sådan afsigt, men besynnerligt är hans yrkande, att hans reservation skall på helt annat sätt förstås än hvad här är tryckt. Jag håller mig till den gamla folkföreställningen, att »hvad som är tryckt det är sant». Jag kan således icke tro annat, än att herr von Hedenberg menat, att Kongl. Maj:ts framställning skall på det sätt bifallas, att 530,000 kr. skola för nästa år anslås, och icke de 676,300 kr. utlovas på förhand.

Reservanternas förslag skiljer sig dock, som sagdt, hufvudsakligast från utskottets genom frånvaron af alla bestämmelser om hvartill penningarne skola användas. — Reda samt säkerhet att få de beviljade medlen använda till det som Riksdagen anslagit dem till kan endast erhållas genom den uppställning utskottet

gjort. Jag yrkar således fortfarande bifall till utskottets framställning i dess helhet.

*Anslag till
artilleri-
materiel och
skjutförsök.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande nu ifrågavarande punkt yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *von Hedenberg*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innefattades i hans och herr *Bohnstedts* vid denna punkt afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 15 punkten af sitt utlåtande n:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes det förslag, som innefattas i herrar *von Hedenbergs* och *Bohnstedts* vid denna punkt afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 57;
Nej — 64.

16 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

17 punkten.

Friherre *von Otter*: Herr talman, mine herrar! Kongl. Maj:ts under denna punkt gjorda begäran synes mig verkligen så billig, att jag icke rätt ser, hvarför man skulle pruta derpå. I statsverkspropositionen har enligt mitt begrepp alldeles tydligt klargjorts, att ett belopp af 150,000 kr. är behöfligt för det fasta och tillfälliga minförsvaret, och jag hemställer därför om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt.

*Anslag till
fasta och
tillfälliga
minförsvaret.*

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på den nu föredragna punkten endast blifvit yrkad, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad.

Härefter gjordes propositionen, först på bifall till utskottets hemställan och vidare på godkännande af nyssberörda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

18—21 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

22 punkten.

Anslag till
sängservis och
beklädnad åt
värnpligtige.

Friherre von Otter: Jag ber att få till kammaren hemställa, huruvida det kan vara riktigt lämpligt att nu afgöra den föreliggande punkten. Den här begärda penningssumman är afsedd att användas till beklädnad och sängservis åt en årskontingent beväring af 500 man. Men denna styrka af 500 man grundar sig på den nuvarande värnpligtslagen. Om sålunda förslaget till ändring i denna lag skulle vinna Riksdagens bifall, följer deraf, att siffrorna böra förändras. Ty under det att, med nu gällande värnpligtslag, denna årskontingent af 500 man skulle gifva en styrka af 3,000 man, så skulle, med den föreslagna ändringen, det blifva en styrka af 6,000 man, då ju antalet årsklasser skulle ökas till 12 i stället för att de nu äro endast 6. Under sådana förhållanden hemställer jag, huruvida det icke vore det rigtigaste, att kammaren återremitterade den nu föredragna punkten för att af utskottet å nyo företagas sedan dels den nya värnpligtslagen och dels 8 punkten i detta betänkande, som afser sjöbeväringens öfningar, blifvit afgjorda. Förr kan man icke, enligt mitt förmenande, bedöma, huruvida detta eller något annat anslag befinnes erforderligt.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag om återremiss af den föredragna punkten.

Herr von Hedenberg: Jag kan icke annat än yrka bifall till utskottets förslag. En återremiss skulle endast hafva till följd, att då Andra Kammarens samtliga ledamöter inom utskottet reserverat sig emot anslaget och sålunda detta der sannolikt kommer att afslås, man ifrån utskottet kommer till kammaren med anhållan, att kammaren måtte fatta beslut i ämnet. Jag kan icke heller rätt se hvad inverkan den nya värnpligtslagen skulle hafva på detta förhållande. Värnpligtslagen, sådan den nu är och sedan de under sistlidet är gjorda ändringarne i 25 och 27 §§ blifvit tillämpade, beröres ej af förevarande förslag. Det är visserligen sant, att beväringssstyrkan i sin helhet, om man tager i betraktande alla årsklasser, skulle blifva betydligt större än hvad den är enligt förut gällande lag, men här är ju icke fråga om annat än sängservis för en årsklass, och motivet till förändringen i fjor var just att det skulle vara 500 man beväring i en årsklass. Jag måste därför yrka bifall till utskottets förslag, som jag anser vara det

rätta, dock endast i anledning af det beslut, som kammaren fattat i punkten 4 och af ändringarna i värnpligtslagen förra året.

*Anslag till
sängservis och
beklädnad åt
värnpligtige.*

(Forts.)

Friherre von Kræmer: Den siste talaren har redan redogjort för att det i denna punkt omförmälda behovet svårigen kan komma att undergå någon förändring genom den i utsigt ställda förändringen af värnpligtslagen till 90 dagars öfningstid. Jag behöfver således icke uppehålla mig dervid. Han har äfven framställt det enligt mitt förmenande ytterst sannolika fallet, att Andra Kam-maren afslår utskottets förslag i denna 22 punkt, och att vi då blott från utskottet få i uppdrag att fatta beslut i punkten. Jag kan således ej inse hvartill en återremiss skulle tjena. Jag påminner om det beslut vi fattade i momentet b) af 4 punkten, »att Riksdagen medgifver, att å anslaget uppkommande reservationer må af Kongl. Maj:t få disponeras för bestridande af kostnader för uppförande af för corpsen erforderliga byggnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter». Det är just dessa byggnader, som i den närmast föregående punkten äro omnämnda, och som skulle med de i punkten 4, mom. b) medgifna reservationerna uppföras och deri en del af beväringen skulle inkasneras. Jag kan således icke se, att det är någon skada att försöka att här få anslag till sängservis åt densamma, om den kanske också ej ögonblickligt behöfver anskaffas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i den nu föredragna punkten.

Friherre von Otter: Jag kan naturligtvis icke hafva någon-ting emot, att 46,000 kronor anvisas till sängservis och beklädnad åt värnpligtige. Men jag hade trott, att det icke vore formelt riktigt att fatta ett sådant beslut, då det är alldeles uppenbart, att antalet, anskaffningen bör afse, är beroende af det beslut, som kan fattas angående värnpligtslagen. För sjöbefästningarne vid Karlskrona, för hvilka dessa värnpligtige äro afsedda, behöfvas, enligt nu gällande värnpligtslag, 240 och blir hela antalet, som för dessa befästningar vore att påräkna, då 1,440, medan behovet är allenast 796 man. Med nuvarande värnpligtslag och 6 årsklasser är detta antal, som skulle erhållas af 240 värnpligtige, således behöf- ligt. Om nu värnpligtsklasserna ökas från 6 till 12, blifver följd- en deraf, att för att uppnå siffran 1,440 i stället för 240 erfordras endast 120 man, eller hälften, för hvilka således sängservis och beklädnad borde anskaffas. Hvad beträffar åstadkommande af säng- servis för den andra kontingenten eller den trupp, som skall be- strida det rörliga försvaret på öarne, är principen der vid lag ännu icke antagen. Denna princip kan heller icke pröfvas förr än i sammanhang med frågan om sjöbeväringens öfningar. Af dessa skäl är det, som jag ansett det vara min skyldighet att fästa kammarens uppmärksamhet på denna sak. Är det så, att kam- maren i alla fall vill anvisa de begärda 46,000 kronorna, har jag visserligen, såsom nyss nämnts, icke någoting deremot.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes jemlikt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt och vidare derpå att punkten skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 20, i anledning af väckta motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864.

På gjord proposition beslöts, att förevarande utlåtande skulle punktvis företagas till afgörande samt att, hvad anginge 2 punkten, deri intagna lagförslag skulle paragrafvis föredragas och, efter det förslagets särskilda paragrafer blifvit genomgångna, den föreslagna lagens ingress och rubrik samt sist utskottets i punkten gjorda hemställan förekomma till behandling.

*Ifrågasatt
afdrag från
ädomål
strafftid.*

1 punkten.

Herr Rudebeck: Ehuru, med den enhällighet som gjort sig gällande inom lagutskottet, jag befarar, att det icke finnes synnerligen stora förhoppningar för en annan utgång än den utskottet föreslagit, anser jag mig dock böra yttra några ord i denna fråga, hvilken, enligt min tanke, är mycket beaktansvärd.

Jag vill dock till en början gifva till känna att jag, då jag önskar framgång åt motionen, på intet vis önskar framgång åt densamma i den form, som motionären föreslagit. Jag skulle icke vilja vara med om en lagbestämmelse sådan som den föreslagna, då deraf skulle uppkomma, såsom också af lagutskottet framhållits, högst betänkliga följder och derigenom den sista villan blifva värre än den första, om jag så må uttrycka mig. Det är på ett annat sätt jag önskar en lösning af frågan. Lagutskottet säger, att det erkänner det människovänliga i motionärens syfte. Jag skulle dertill vilja tillägga ett annat syfte. Äfven *ur rättvisans* synpunkt finner jag nemligen för min del denna fråga vara högeligen beaktansvärd.

Jag har under min verksamhet haft erfarenhet af flera fall, då sådana missförhållanden egt rum, på hvilka motionären syftar, eller att en person i följd af omständigheter, som icke varit på honom beroende och dertill han icke varit vållande, trots sitt erkännande fått sitta häktad en, i förhållande till den slutliga strafftiden, mycket lång tid. Det är för den skull jag anser, att en bestämmelse bör införas, som förekommer ett sådant missförhållande.

Utskottet säger i sin motivering, att såväl lagkomitén som äldre lagberedningen i sina förslag till ny strafflag upptagit detta förhållande såsom en omständighet, hvilken skulle kunna anses såsom »förmildrande omständighet». Om så vore, skulle det natur-

ligtvis ligga i domarens rätt att taga sådant under ompröfning. Enligt mitt förmenande kan detta förhållande dock icke hänföras till hvad man menar med »förmildrande omständigheter». Ty de, liksom »försvarande omständigheter», skola väl vara något med brottet sammanhängande, och icke såsom detta, om jag så får säga, från brottet fristående.

*Ifrågasatt
afdrag från
äddom
strafftid.
(Forts.)*

Vidare säger utskottet, att ifrågavarande omständighet kan betraktas som en fråga, hvilken domaren har att vid straffmätningen egna all nödig hänsyn. Det vill jag, för min del, icke medgifva utan särskild bestämmelse derom. Om emellertid så är, att domaren redan nu *kan* göra det, så är dock säkert, att icke *alla* domare hafva den uppfattning, att de för närvarande kunna, med stöd af lag, taga sådan hänsyn till dessa omständigheter. För min del hör jag till dessa, och jag tror också, att det är mycket svårt för domaren, att kunna motivera ett sådant sitt åtgörande. Det är visserligen sant, att man i allmänhet icke brukar vid ett utslag angifva de förmildrande eller försvarande omständigheter, till hvilka domaren tagit hänsyn, äfven om de äro af beskaffenhet att kunna åberopas. Men enligt min tanke kan man icke såsom förmildrande omständigheter åberopa ett sådant förhållande som detta. Om deremot den bestämmelse i lagen infördes, att domaren egde rättighet och skyldighet härtill, hvilket jag anser önskvärdt, skulle derigenom inträffa, icke blott att landets alla domstolar så föreföre, utan äfven att det för den utom domstolen varande vore i lagen tydligt utvisadt, att det funnes rättighet för en häktad person, när omständigheter, som icke varit af honom beroende, för honom vållat en längre häktningstid, att få detta sig till fördel beaktadt, då i slutlig dom straffet för honom bestämmes.

Utskottet säger vidare i sitt utlåtande, att tillvaron af en sådan föreskrift skulle till äfventyrs någon gång utöfva ett obehörigt tvång på den fria pröfningsrätt, som bör vara domaren i slika fall förbehållen. Det tror jag för min del icke, och kan icke heller finna, hvarför den skulle utöfva något obehörigt tvång på denna fria pröfningsrätt. Bestämmelsen blefve naturligtvis den, att hänsyn skulle tagas till dessa förhållanden, men sedermera låge det i domarens skön att i hvarje särskildt fall pröfva, i hvilken mån och till hvilken grad dessa förhållanden skulle inverka på straffbestämmelsen.

På grund af hvad jag nu anfört, håller jag före, att den ifrågavarande motionen borde föranleda till en lagbestämmelse i nu angifvet syfte. Det synes mig icke heller vara någon svårighet att uti strafflagen, t. ex. i 5 kap., inrymma en sådan bestämmelse.

Jag tillåter mig därför yrka återremiss till utskottet af nu föreliggande ärende.

Herr Bergström: Vid den utgång frågan fått i Andra Kamraren tjänar ju en återremiss uppenbarligen till intet. Den skulle endast föranleda utskottet att inkomma med en hemställan, att kammaren måtte fatta beslut i saken.

*Ifrågasatt
afdrag från
ädomd
strafftid.
(Forts.)*

Vid den kritik, som den förste talaren öfvat a lagutskottets motivering, utgick han från den satsen, att försvarande och förmildrande omständigheter kunna endast vara sådana, som stå i ett omedelbart sammanhang med brottet. Förhölle det sig så, så vore naturligtvis den omständigheten, att en för brott tilltalad utan egen förskyllan fått sitta en ojemförligt lång tid i ransakningshäkte, af beskaffenhet att icke kunna inverka på straffmätningen. Men hela den distinktion, som den förste talaren tillät sig göra, är enligt min tanke ohållbar. Skulle t. ex. det icke vara en förmildrande omständighet, om en brottsling vuxit upp under synnerligen sorgliga förhållanden, under sådana förhållanden, att hans moraliska begrepp icke kunnat utvecklas, utan snarare blifvit förväfda. Och skulle det icke vara en försvarande omständighet, om en rik man, som lever i öfverflöd, för snöd vinnings skull gör sig skyldig till brott emot eganderätten eller begår ett bedrägeribrott? Nämnda omständighet kan icke sägas stå i omedelbart sammanhang med brottet, men såsom en försvarande omständighet måste den af hvarje tänkande domare anses och betraktas. Att nu, såsom den förste talaren vill, i lagen uttryckligen förklara det vara en mildrande omständighet, att en tilltalad och sakfäld brottsling en längre tid oförskyldt kvarhållits i ransakningshäktet, kan icke vara lämpligt. Det har nu en gång kommit derhän, att de rättslärde äro ense om, att bestämmandet af hvad som förstås med försvarande och förmildrande omständigheter bör öfverlemnas åt doktrinen. Den äldre lagberedningen har gått en motsatt väg. Den uppräknar hvad som skall förstås med förmildrande och försvarande omständigheter. En sådan uppräknning kan emellertid aldrig blifva fullständig och detta gör ett sådant uppräknande betänkligt. Man bör öfverlemna åt doktrinen och domarens egen pröfning att afgöra hvad som är förmildrande och hvad som är försvarande omständighet. Visst är, att äfven om den förste talaren icke tilltror sig vid straffmätningen taga hänsyn till, att den sakfælde under en längre tid oförskyldt kvarhållits i ransakningshäktet, är det många andra domare, som vid straffmätningen taga denna hänsyn. Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Herr Rudebeck: Jag finner, att jag yttrat mig, ofullständigt då jag kunnat gifva den siste högt ärade talaren anledning tro, att jag från gruppen af förmildrande omständigheter skulle vilja utesluta någonting så viktigt som brottslingens individuella förhållanden, hans uppfostran, hans bildningsgrad m. m. Det har naturligtvis icke varit min mening, och jag hoppas, att kammaren icke heller fattat det så. Det måtte berott derpå, att jag, då jag talade om förmildrande omständigheter, såsom sådana nämnde *blott* omständigheter, som egde sammanhang med brottet, utan att tillägga, såsom jag tänkte göra, »eller brottslingens person», hvarengom all misstyndning varit undanröjd.

Jag vågar fortfarande hålla före, att den omständigheten, att en person utan någon sin förskyllan suttit längre häktad än som

under, om jag så må säga, normala förhållanden skett, omöjligen kan hänföras till förmildrande omständigheter i den mening, som man vanligen tager denna term.

Då jag emellertid nu blifvit upplyst om det beslut, som Andra Kammaren redan fattat i denna fråga, inser jag, att det är utan gagn att göra yrkande om återremiss, hvarför jag äfven afstår från detta mitt yrkande. Jag har emellertid velat uttala mina åsikter i denna fråga, då jag icke kunnat instämma i den motivering, som lagutskottet framlagt, och önskat åt frågan en annan utgång.

*I frågasatt
afdrag från
äddomd
strafftid.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

2 punkten.

Utskottets förslag till ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen.

*Föreslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.*

Herr Tamm: Detta lagutskottets betänkande börjar med, att »utskottet delar motionärens förtrytelse». Mig förefaller, som om denna förtrytelse skulle hafva något grunlat lagutskottets för öfrigt så rediga uppfattning. Jag åtminstone kan icke fatta, hvarken att lagutskottet formelt haft befogenhet uppställa föreliggande förslag till lag eller att lösningen af frågan är lyckligt funnen. Saken föreligger på det viset, att en motionär, herr Jan Eliasson, har föreslagit en alldeles ny paragrafs införande i strafflagen af följande lydelse:

»Den, som förbryter sig mot annans frihet derigenom, att han, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång, förmår någon att afstå lofligt arbete, eller hindrar dess utförande, dömes till straffarbete från och med 6 månader till och med två år.»

Lagutskottet har alldeles icke tagit upp detta, utan under förklarande, att denna straffbestämmelse redan innefattas i 22 §, föreslagit att i *alla* de fall som förekomma i 22 § allmän åklagare skall väcka åtal i stället för målsegaren — oaktadt intet i motionen *härtill* gifver anledning. Den 22 § lyder:

»Tvingar någon, utan laga rätt, eller med missbruk af sin rätt, genom våld eller hot, annan att något göra, tåla eller underlåta; straffes högst med straffarbete i två år, i de fall, der gerningen ej med svårare straff särskildt belagd är.»

Jag skall dock nu icke gifva mig in på huruvida lagutskottets förfarande varit formelt riktigt, och icke heller skall jag våga mig in på huruvida allmän åklagare bör ingripa i *alla* de fall som innefattas i § 22. Men då denna fråga i det närmaste berör den, enligt min tanke, synnerligen viktiga arbetarefrågan, och då jag hyser ett stort intresse för densamma och, såsom en stor arbetsgivare, är berörd af hithörande förhållanden, må det förlätas mig,

Förelagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.
(Forts.)

att jag yttrar några ord med anledning af den föredragna punktens realitet.

För min del instämmer jag uti motionärens syfte att en lag bör finnas. Jag kan nemligen icke finna annat än att, då man ser, att försagde arbetare genom tryck *mot sin vilja* nödgas upphöra med sitt arbete, lagligt skydd bör finnas för den svagare att vinna, och jag tillägger, att arbetsgifvaren har väl också någon rätt att i detta fall blifva skyddad. Jag har således ingenting emot, att en sådan lagparagraf finnes, det må nu vara så, att den gamla täcker detta behof, eller så, att en ny behöfver insättas.

Men sedan jag gjort detta medgifvande, måste jag på det bestämdaste motsätta mig det, som såväl lagutskottet föreslagit som motionären antydt, nemligen att allmän åklagare skall förpligtigas ingripa i dessa förhållanden. Det gör jag af den helt enkla anledningen, att jag högeligen betviflar, att hvad som här ifrågasättes kommer att blifva till något, ens det ringaste, gagn för den modlöse arbetaren. Hafva dessa arbetare, då en strejk utbryter, icke mod och sjelfbeherskning att stå emot det tryck, som då öfvas på dem, tviflar jag på att, om sedermera den allmänna åklagaren ingriper, han skall lyckas åstadkomma någon bevisning, ty här gäller bevis om motiv. Han kan väl få fram, att hotet är gifvet, men huru skall han kunna få fram bevis på det förhållande, att detta hot också har föranledt strejk? Nej, de till strejk tvungna blifva ändå räddare inför domstolen och komma, sasom lagutskottet uttryckt sig, att der ännu mera frukta »hämnad eller andra under trycket af ett olidligt tvång framkallade hänsyn». Der skola de försöka att på allt sätt slingra sig undan. I verkligheten torde de först förneka hotet, men sedan detta är bevisadt säga helt enkelt: »ja, visst blefvo vi hotade, men icke är det *detta* som gjort, att vi hafva afbrutit vårt arbete». Hur går det då med åklagarens bevisning?

Finnes icke detta moraliska mod att försvara sig sjelf och sin arbetsrätt, tviflar jag, för min del, på att någon hjälp för dem kan komma ifrån den omständigheten, att allmänna åklagaren tillåtes göra åtal.

Äfven för arbetsgifvaren och för ett godt förhållande mellan honom och arbetarne, tror jag det vara ett högst vådligt stadgande att i detta fall kasta in den allmänna åklagaren. Jag har att göra med så pass många arbetare, att jag vet, huru svårt det är att ibland komma öfverens med dem. Tro herrarne t. ex. verkligen, att det blir bättre att, medan det man håller på att uppgöra med arbetarne eller kommer sams med dem för att få reda i förhållandena, en allmän åklagare ingriper, en länsman eller en kronofogde, som kanske af förargelse på mig eller af ovist nit helt enkelt ställer till en anklagelse emot någon af arbetarne. Jag tror det blir det bästa och lugnaste, att vi arbetsgifvare få med våra arbetare uppgöra den saken utan några mellanhänder, som påtruga oss sina tjänster.

Det är på dessa grunder jag anser, att lagen blir magtlös för det ändamål, som man med densamma vill vinna, nemligen att försvara den svage; den *kan* blifva samt kommer helt säkert att från arbetarnes sida uppfattas såsom en lag *emot* dem, men icke *för* dem. Då jag således anser, att denna lag icke medför någon nytta utan snarare bringar svårigheter och ändlösa trakasserier å båda sidor, så mycket mera som lagutskottet förklarar att den af motionären föreslagna redan täckes af befintliga 22 §. ber jag för min del att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Föreslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.

(Forts.)

Herr Hasselrot: Som kammaren af betänkandet finner, har jag icke deltagit i behandlingen af denna fråga inom utskottet, och således har jag icke någon direkt anledning att bemöta den förste ärade talaren. Jag har begärt ordet af den anledning, att man säger, det stora skäl finnas för antagandet, att Andra Kam-maren i denna fråga beslutar en återremiss, och för att utskottet i sådant fall icke skall gå med bundna händer till en förnyad pröfning af ärendet, tillåter jag mig föreslå, att jemväl denna kammare återremitterar frågan.

Herr Bergström: Man må säga om lagutskottets betänkande hvad man vill, så lär det dock icke kunna förnekas, att utskottet vet hvad det vill och har tydligen uttryckt det. Huruvida der-emot den förste talaren vet hvad han vill lemnar jag derhän. Mig tyckes åtminstone början af talarens anförande vara betydligt mera grumligt än utskottets betänkande.

Emellertid torde ej kunna förnekas, att den senare tidens händelser bevisa, att någon ändring i fråga om åtalsrätten i före-varande fall bör ega rum. Den förste talaren förmenade, att en bevisning af åklagaren vore alldeles omöjlig, emedan den hotade kunde säga: det var ej hot, som förmådde mig att upphöra med arbetet — jag har gjort så för att hjälpa mina kamrater. Men tilldragelserna under den senaste, ännu pågående strejken vid Nor-berg visa mer än väl, att det hat och det våld, som de strejkande öfvat mot dem, som icke velat deltaga i strejken, varit allmänt kända, således äfven för allmänna åklagaren. Vid sådant för-hållande, och då man kan förutsätta, att de, hvilka varit föremål för detta våld och detta hot, icke vågat anmäla det till åtal, kunde det vara skäl, att åklagaren egt befogenhet att ingripa. För öfrigt vill jag fästa uppmärksamheten på, att åklagaren icke är alldeles utesluten från åtalsrätt i detta fall. Han har nemligen, der måls-egande sjelf brottet till åtal angifvit, rätt att fullfölja åtalet.

Emellertid vill jag ej motsätta mig en återremiss på sätt den andre talaren yrkat. Under förmiddagens lopp har jag tänkt på en annan lösning, som kanske skulle kunna vara lyckligare än den af utskottet föreslagna och som äfven skulle bryta udden af den förste talarens anmärkingar. Det är ju gifvet att en arbets-gifvare, mot hvars arbetare öfvas ett sådant tvång att de afstå från arbetet, derigenom lider förlust. I sådant fall kan han verk-

Föreslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.
(Forts.)

ligen enligt gällande lags bestämmelser anses såsom målsegande. Lagen i 6 kap. 8 § säger nemligen: »målsegande är den, emot hvilken brott begånget är, eller som deraf förnärad blifvit eller skada lidit; så ock den, som för den förnämade eller skadade målsmansrätt eger eller eljest satt är att talan föra».

Denna lagbestämmelse torde dock ej vara tillräckligt kraftig för att berättiga en arbetsgivare, som lidit skada genom sådant frihetsbrott, som här är i fråga, att uppträda såsom målsegare. Jag har tänkt mig som möjligt, att i 24 § 15 kap. strafflagen, hvilket lagrum handlar om rätt att åtala frihetsbrott, skulle kunna inryckas den bestämmelsen, att i det fall, som här är i fråga, *anses äfven arbetsgivare såsom målsegande*. Då förfaller äfven all fråga om bevisning från arbetsgivarens sida att han lidit förlust; det blefve en presumtion, som ej kunde nedslås. Han blefve i lag förklarad såsom målsegare och således berättigad att anmäla frihetsbrottet till åtal. Kanske till och med den förste talaren icke skulle hafva så mycket emot detta förslag. I händelse underhandlingar pågå mellan arbetsgivare och arbetstagare, anmäler den förre ej brottet till åtal, men finner han sjelf, att ingen förlikning kan åvägabringas, gör han sådan anmälan. Jag tror, att detta kunde vara en lämplig lösning, och jag förenar mig därför i yrkandet om återremiss.

Herr Tamm: Då jag förut förklarad, att jag ingenting har emot en lag i motionärens syfte — och den befintliga kanske kan förtydligas — återtager jag mitt yrkande på afslag och förenar mig med dem, som yrka återremiss.

Herr Reuterswärd: Jag tror mig veta att, då vid Riksdagens början herr Eliasson framkom med denna motion, det väckte allmän sympati i landet. Hvar och en, som står dessa man kan säga arbetsoroligheter i närheten och som till en viss grad lidit förlust genom desamma, exempelvis vid den s. k. Norbergsstrejken, lär ovilkorligen inse, att statsmagterna måste i lagstiftningsväg ingripa i denna fråga för att icke sätta pligtrogna arbetare och arbetsgivare m. fl. i ett rättslöst tillstånd, ty jag öfverdrifver icke, när jag säger, att den nämnda orten varit hemfallen åt ett absolut rättslöst tillstånd.

Nu säger den förste talaren här, att åklagaren icke bör ingripa i dylika fall, emedan en uppgörelse möjligen kan komma till stånd. Ja, mine herrar, det är nu snart elfva månader med korta uppehåll, som denna strejk af 800 à 900 arbetare med familjer, således tusentals personer, pågått, utan att någon uppgörelse egt rum, och det har, mine herrar, ej varit en tvist om arbetslöner eller hård behandling, ty derom har det ej varit fråga, utan hvad som tvisten gällt, det har varit om *magten*. Arbetsgivaren anses icke ha rätt att bestämma hvilka och huru många arbetare som han skall antaga i sin tjänst, och icke heller att gallra ut en och annan orostiftare bland dem, ty då anse sig alla hafva rätt att gemensamt

uppträda med hot eller att upphöra med arbetet och fordra, att arbetsgifvaren skall afstå från sin rätt att bestämma huru hans egendom skall vårdas, brukas och häfdas. Det är ej nog med den slags strejk, som förekommit inom ett fåtal industrier — man har velat drifva det derhän, och i det syftet pågå sannolikt i denna stund alla möjliga slags bearbetningar, att snart sagdt ställa hela vår svenska arbetscorps under strejk. Man hotade dermed redan sistlidne sommar. Under skördetiden skulle arbetarne bearbetas så, att hela vår skörd kunde hafva gått förlorad — till hvad fromma för arbetarne sjelfva, lemna jag derhän. Men, mine herrar, hvad hafva vi att tillskrifva orsaken till att allmänna åklagare hafva uppträdt exempelvis i Norbergsstrejken? Jo, den att Norbergs gruffält är ett fält med betydlig utsträckning, der ligger grufva vid grufva och bolag vid bolag. Skadan har ej drabbat blott en eller ett par, utan, snart sagdt, hela denna ort. Och ej nog med att arbetsgifvarne drabbats af förluster så betydliga, att jag knappt vågar nämna dem, men så mycket kan jag säga, att 40,000 å 50,000 kronor i månaden, hvilka skulle gått till aflöning åt arbetarne, hafva dessa kunnat undvara under en tid af 7 till 8 månader, en summa af omkring 4 å 500,000 kronor hafva de haft råd att försaka, hvilket bevisar att deras ställning före strejken i ekonomiskt afseende icke var annat än god. Bör då icke allmänna åklagaren anses behörig att få ingripa i sådana fall, när det är en sådan mängd af malsegare och under tider sådana som dessa, då genom anonyma skrivelser och hot på allehanda sätt de arbetsgifvare, hvilka bo på platsen, ej våga göra anmälan om saken? Om en statens tjänsteman, sin pligt likmätigt, då ingriper, får det en helt annan betydelse, än om den enskilde malsegaren gör anmälan om åtal.

Det är ej nog med den direkta skada, som tillskyndats egarne af Norbergs gruffält, utan der pågår snart sagdt dagligen att de gifta männen begifva sig af från orten — hvart de resa vet ingen — och lemna hustrur och barn i fattigdom efter sig, ty nu börjar det blifva slut med tillgångarna och man får se dessa arbetares möbler och bohag försäljas och fraktas från deras hem eller vidare fortskaffas. Norbergs kommun får naturligtvis nu alla dessa enkor och barn på sig, de hafva rätt att fordra tillämpning af fattigvårdsförordningen, men hvad rätt får kommunen sedan? Ingen.

Det torde således vara alldeles nödvändigt, att såväl Riksdagen som Kongl. Maj:t tager denna fråga i det sorgfälligaste öfvervägande, att vi snarast möjligt få en lag, som i detta fall åtminstone kan gifva oss förhoppning om att få tillhöra ett lagbundet samhälle.

Här har varit ifrågasatt afslag å motionens syfte; jag skulle högeligen beklaga, om frågan finge den utgången. Men om saken kan vinna på en återremiss, och man tror sig veta att medkammarerna begagnar samma utväg, så vill jag ej motsätta mig den samma, men anhåller hos ledamöterna i lagutskottet och framför allt hos dess ärade ordförande, hvilken nyss här uttalat en åsigt

*Föreslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.
(Forts.)*

*Föreslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.*

som jag för min del finner ganska tillfredsställande, att när detta betänkande återkommer till kamrarna, det måtte vara någorlunda betryggande för den allmänna säkerheten till lif och egendom i vårt land.

(Forts.)

Jag anhåller alltså om återremiss.

Herr Claëson: I allmänhet hör jag icke till dem, som vilja utsträcka åklagares rätt att ingripa i förhållanden, som kunna vara af enskild natur, men då jag detta oaktadt biträdt utskottets hemställan i denna punkt, vill jag något redogöra för skälen dertill.

Den ifrågavarande lagparagrafen är satt till värn för människans frihet att ej behöfva tvingas göra hvad hon ej vill göra eller underlåta hvad hon anser sig böra eller vilja göra, när det ej är fråga om brottsliga handlingar, och det vill synas, som det i detta hänseende vore människors ensak att tåla eller icke tåla sådant. Men det har vid strejker visat sig, att det är mycket svårt för enskilde arbetare att mot en stor och despotisk majoritet våga göra sin enskilda rätt gällande, och dertill kommer, att det, enligt min tanke, är af yttersta vigt för det allmänna, att, då man ej kan förhindra strejker, man åtminstone förhindrar, att de ske och hållas vid magt genom oloffliga medel, genom tryck på arbetares frihet, så att de, hvilka önska fortfarande arbeta, blifva derifrån med våld eller hot förhindrade. Detta är, efter mitt förmenande, ett allmänt intresse, och därför har jag ansett, att allmänna åklagaren här skulle hafva rätt att ingripa.

Man har anmärkt, att lagutskottet gått för långt genom att utsträcka denna åtalsrätt äfven till de andra fall, som ligga under 22 §. Ja, vill man vara strängt formel, kan det ju sägas så; men till stöd för denna utsträckning vill jag erinra, att tillämpningen af 22 § för andra fall, än arbetsinställelser, är ytterst sällsynt, så att jag under min långa domaretid icke haft något enda sådant fall, och, efter hvad jag tror, detsamma är förhållandet med våra flesta domare, samt att det är svårt att utan en sådan utsträckning gifva lagen sådan lydelse, att ej tvetydighet uppstår när den får tillämpas eller icke. Det är vanligen svårt att säga, om med det af motionären använda uttrycket arbete skall afses kroppsarbete, såsom grufarbete eller dylikt, eller äfven arbete af annan art, då i verkligheten nästan alla de under § 22 hörande fall kunna inbegripas. Det är redan nu tillåtet, att, om jag på en allmän väg blir utsatt för den ringaste misshandel, åklagaren får åtala detta äfven om jag ej påkallar åtal, så ock om våld begås under en sabbatsdag; men om jag på en allmän väg tvingas att göra hvad som är mig motbjudande att göra, är det ej en lika offentlig rättskränkning som en obetydlig misshandel å sådant ställe. Jag vill emellertid ej motsätta mig en återremiss, då det måhända är lämpligt, att frågan genom skrifvelse öfverlemnas till Kongl. Maj:t, som har större frihet att pröfva densamma utan den begränsning, som motionen kan anses innefatta.

Herr Reuterswärd: Då jag nyss hade ordet, tog jag mig friheten yrka återremiss under de förutsättningar, som jag då åberopade. Jag har nu efteråt genom samtal med flera af kammarens ledamöter erfarit, att man helst önskar bifall till lagutskottets föreliggande förslag. Jag återtager därför mitt yrkande om återremiss och förenar mig med dem, som yrka rent bifall.

*Förslagen
ändring af
15 kap. 24 §
strafflagen.
(Forts.)*

Herr Sjöcrona: Jag får bekänna, att då jag först läste lagutskottets förslag, enligt hvilket allmän åklagare tillerkännes rätt att anställa åtal i alla de fall, hvilka kunna innefattas under den 22 §, så var jag något betänksam mot detta förslag, men ju mer jag tänkt på det, desto mer har jag kommit till övertygelse om att detsamma kan på fullt teoretiska skäl försvaras, och jag anser det vara praktiskt klokt samt ledande till det mål, man vill vinna. Jag har således för min del numera icke några betänkligheter mot ett bifall till utskottets förslag.

Nu har utskottets ärade ordförande antydt, att det möjligen skulle kunna ifrågasättas en annan lösning, nemligen att uttryckligen tillerkänna arbetsgifvaren målsegarerätt, och det kan ju vara möjligt att frågan på det sättet skulle kunna lösas, men för min del hyser jag tvekan om detta är det lämpligaste sättet. Jag tror, att det skulle vara egnadt att väcka missnöje, om på det sättet ställdes upp arbetsgifvare gent emot arbetstagare. Jag skulle alltså ej vilja vara med om en återremiss under annan förutsättning, än att en sådan redan är besluten i Andra Kammaren, ty då vill jag visst vara med om den för att kunna få ett lämpligt slut på denna sak.

Emellertid vill jag för min del hemställa om bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på godkännande af nu förevarande ändringsförslag och vidare derpå att förslaget skulle visas åter till utskottet, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner det af lagutskottet i 2 punkten af utlåtandet n:o 20 framställda förslag till ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas förslaget åter till utskottet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 43;
Nej — 65.

*Andring af
23 kap. 7 §
strafflagen.*

Utskottets förslag till ändrad lydelse af 23 kap. 7 § strafflagen.

Herr Hasselrot: Mot utskottets förslag i denna del har jag anmält min reservation.

Såvidt jag förstår utskottets resonnement utgår utskottet från den förutsättning, att de brott, hvarom här är fråga — oredlighet mot borgenärer — skulle minskas, derest de finge åtalas jemväl af allmän åklagare, eller att, om icke brotten minskas, åtminstone ett större antal sådana skulle blifva straffade än hvad nu är fallet.

Jag tror, att utskottet härutinnan misstager sig. Jag kan ej tro, att en person, som är sinnad begå ett dylikt brott, skulle mera afhållas derifrån, om den förfördelade finge rätt att anmäla brottet till åtal af allmän åklagare. Ej heller att flera sådana brott i dylikt fall skulle blifva straffade. Deremot är jag förvissad om att antalet åtal i sådant afseende skulle på ett högst förvånansvärdt sätt ökas. Det ligger nemligen i sakens natur, att en borgenär, som gjort förlust vid en galdenärs konkurs, emot denne känner bitterhet och förargelse, och är synnerligen benägen att få galdenären, om möjligt, befordrad till straff. Sådan som lagen nu är, måste han sjelf väcka detta åtal, sätta sig närmare in i förhållandena, tänka sig noga för med hänsyn till bevisningen o. s. v. Har han då ej tillräckliga skäl för detsamma, får åtalet förfalla. Förhållandet blir ett helt annat, om borgenären får rätt att genom en enkel angifvelse till åklagaren få galdenären åtalad. Jag fruktar att antalet fall, då sådana åtal komma att väckas, skulle blifva mycket stort och i flera fall blott åstadkomma oreda, trassel och kostnader på båda sidor. För öfrigt finner jag det betänkligt att ändra en särskild enstaka bestämmelse rörande åtalsrätten. Det ligger nu en viss konsekvens i strafflagens bestämmelser härutinnan, och det att man icke utan olägenhet kan bryta denna konsekvens visar sig tydligt, om man ser på 6 §. Denna stadgar nemligen, att den, som gjort sig skyldig till oredlighet mot sina borgenärer, blir straffri, om han betalar fullt. Enligt nu ifrågasatta bestämmelser i 24 § skulle sådant brott få åtalas af allmän åklagare, och i promulgationslagen stadgas, att förlikning emellan parter utgör icke hinder för allmänna åklagaren att fullfölja sitt åtal. Dessa båda bestämmelser komme således i öppen strid med hvarandra. Lagen stadgade på ett ställe, att om parterna förlikas, är galdenären straffri, men på ett annat, att i alla de fall, då allmänna åklagaren har åtalsrätt, så bryter ej förlikning fullföljd af åtalet. Jag vågar påstå, att domstolarne skulle komma i stor tvekan om hvilket af de båda lagbuden som skulle tillämpas. Äfven en annan omständighet talar för att ej nu vidtaga den föreslagna ändringen.

Frågan var uppe så nyss som 1890 i sammanhang med en större revision af strafflagen. Olika meningar gjorde sig då gällande i flera afseenden, utsträckning af åtalsrätten på ett håll, ändring af bestämmelserna om förlust af medborgerligt förtroende å ett annat, och olika beslut fattades. För att nu hela denna revision skulle få ett lyckligt slut, afstod vid sammanjemkning hvardera sidan från sin mening, och båda ändringsförslagen fingo alltså förfalla. Jag anser det nu ej riktigt att, efter det en sådan öfverenskommelse fattats år 1890 och utan att några nya omständigheter tillkommit, den ena sidan söker ensidigt få fram sin mening i detta fall utan att de, hvilka gåfvo med sig på den andra sidan, hafva någon utsigt att få fram sina åsikter, och jag hoppas att Första Kammaren icke skall göra sig skyldig härtill.

Jag yrkar afslag.

Herr Ölander: Då jag är den ende juristen bland Första Kammarens ledamöter i lagutskottet, som biträdt det beslut hvartill utskottet kommit, torde det också vara min pligt att försvara utskottets förslag, och det är mera lätt än mången tror, ty jag behöfver därför endast åberopa hvad nya lagberedningen derom yttrat. Kongl. Maj:t framlade nemligen till 1890 års Riksdag ett förslag, som var mycket strängare än detta, och som afsåg, bland annat, att åtal för oredlighet i konkurs skulle kunna af allmän åklagare anhängiggöras ej blott efter angivelse, utan äfven utan sådan. I motiven härför säger nya lagberedningen: »Föreskriften i 7 §, att oredlighet eller vårdslöshet i konkurs må åtalas endast af målssegande, har tvifvelsutan föranledt, att åtal uteblifvit i många fall, der det till följd af omständigheterna varit väl befogadt. Det besvär och obehag, som ett dylikt åtal merendels medför för den enskilde målsseganden, och den vissa utsigten att utöfver den förlust, han i anledning af konkursen lider, ytterligare få vidkännas rättegångskostnader, hvilka han ej kan påräkna att få ersatta, afskräcka honom helt naturligt från anställande af åtal och medföra sålunda straffrihet för den brottslige gäldenären, ett missförhållande, hvilket desto mindre bör förbises, som antalet af ifrågavarande brott, enligt hvad erfarenheten visar, är i stadig tillväxt. Dertill kommer, att gränsen mellan 1 och 2 §§ ofta är svår att uppdraga, hvarigenom kan hända, att, då allmän åklagare anställt åtal och i följd deraf de enskilde borgenärerne ej akta nödigt att framställa något ansvarsyrkande, den tilltalade undgår allt straff på den grund, att hans brottsliga förfarande befinnes falla, icke under 1 §, utan under 2 §. Beredningen har därför ansett sig ega skäl föreslå, att förbrytelser, som i 2 och 5 §§ omförmälas, må åtalas af allmän åklagare, äfven utan angivelse af målssegande.»

Dessa skäl anser jag vara ganska talande, och de kunna naturligtvis icke under de två år, som förflutit sedan 1890, hafva blifvit svagare.

Jag skulle äfven kunna något närmare belysa denna fråga med den rika erfarenhet, som jag i dessa fall eger, ty det fins väl

Ändring af
23 kap. 7 §
strafflagen.
(Forts.)

Ändring af
23 kap. 7 §
strafflagen.
(Forts.)

knappt någon domsaga inom riket, som kan uppvisa flera konkurser än den, hvilken är mig anförtrodd, och att den icke heller lider brist på oredliga gäldenärer, det kan jag försäkra. Vanligen går det till vid anställande af åtal för oredlighet på följande sätt. Så snart en fordringsegare tilltalat en gäldenär för nu nämnda förbrytelse, skyndar gäldenären sig att godtgöra denna fordringsegare genom att betala honom hela hans fordran oafkortad — vare sig han nu dertill använder medel, som han just genom sitt oredliga förfarande undanstuckit eller han får hjälp dertill af fränder och släktingar. Emellertid blir borgenären helt och hållet sauverad. Han återkallar då åtalet, och detta nedlägges. Men de andra borgenärerna, som kanske bo aflägsset från gäldenären — ty det är vanligen de närmast boende, hvilka ega bästa kännedom om hans förhållanden, som åtala honom — de andra, som ej närmare känna gäldenärens affärsförhållanden och ej våga på lösa grunder väcka åtal mot honom, de få vidkännas hela skadan af hans brott. Och detta brott blir i sådant fall icke bestraffadt. Om nu deremot en fordringsegare, i stället för att själf åtala gäldenären, kunde hos allmän åklagare anmäla brottet till åtal — och det är väl gifvet att han i så fall också skall begagna sig af denna utväg, ty icke blottställer sig gerna en person för alla de kostnader, besvär och obehag, som ett åtal medför, om han kan öfverlemna det till utförande af allmän åklagare, i så fall, säger jag, kan icke en brottslig gäldenär muta ned målet. Antingen måste han betala alla fordringsengarne, i hvilket fall han enligt 6 §, som utskottet lemnat oberörd, blir fri från allt straff, hvilket ju är rättvist, då ingen lider skada, eller också blir han befördrad till välförtjent näpst.

En talare har sagt, att det nu föreslagna stadgandet, jemfördt med föreskriften i 6 §, att en oredlig gäldenär, som visat sig hafva godtgjort sina samtliga fordringsegare, skall vara fri från straff, icke står väl öfverens med promulgationslagens bestämmelse derom, att en allmän åklagare, som på grund af angivelse åtalat ett brott, icke eger att, äfven om målsegaren återkallar sin angivelse, nedlägga åtalet. Men detta är att blanda i hop två saker. Den ena afser allmän åklagares skyldighet att ej afstå från fullföljd af ett påbörjad åtal; den andra åter är en åtgärd af gäldenären själf, hvarigenom han går fri från straff. Åtalet återkallas då icke, men när det skall afgöras, kan något straff icke ådömas. Och detta stadgande har utskottet ej ansett sig böra ändra. Dessutom har äfven chefen för justitiedepartementet yttrat sig om denna fråga till statsrådsprotokollet. Jag har icke detta tillgängligt nu, men, efter hvad jag vill minnas, hyser äfven han den åsigten, att det ena ej inverkar på eller är beroende af det andra.

Då Kongl. Maj:t på sätt jag förut nämnt vid 1890 ars riksdag framlade förslag till en liknande lagförändring som den nu föreslagna, föreslogs i sammanhang dermed och sasom en följd deraf äfven ändring i 104, 106 och 113 §§ i konkurslagen, hvilka handla om ackord. Förut fick nemligen ackord ej fastställas eller antagas, om gäldenären stod under tilltal eller var dömd för bedrägeri.

Genom Kongl. Maj:ts berörda förslag skulle nu detta utsträckas till det fall, att gäldenären var dömd eller stod under tilltal för oredligt förfarande. Detta såsom en naturlig följd af den strängare karakter, detta brott erhöles genom att göras till föremål för åtal af allmän åklagare. När Riksdagen afslog Kongl. Maj:ts förslag i det ena afseendet, nemligen beträffande åtalsrätten, glömde den att äfven afslå detsamma i hvad det afsåg ackordsfrågan. Stadgandet härom hänger således fullkomligt i luften och har icke någon gemenskap med stadgandet om åtalsrätten. Detta är en inkonsekvens, som bör afhjelpas, och jag tvekar ej att söka afhjelpa den i den rigtning, att åklagaremagten utsträckes.

Hvad slutligen beträffar den förre talarens betänkligheter med anledning af att Riksdagen för så kort tid sedan som år 1890 afslagit den här ifrågasatta lagförändringen, så vill jag minnas, att Andra Kammaren först antog densamma och att Första Kammaren visserligen afslog den, men med mycket liten majoritet. Sedermera hade utskottet den åter om hand och föreslog då, att Andra Kammaren skulle frånträda sitt beslut och biträda Första Kammarens. Denna uppmaning efterkom också Andra Kammaren antagligen af fruktan för, att hela det stora då föreliggande lagförslaget skulle komma att äfventyras genom kamrarnes skiljaktiga beslut. Det var således blott en kompromiss, som låg till grund för beslutet, men kompromisser äro en synnerligen dålig jordmån, ur hvilken icke några goda frukter kunna uppspira.

På grund af hvad jag anfört och då jag anser, att den nu föreslagna lagförändringen erbjuder stora fördelar, afböjer många missbruk och icke är förenad med någon skada, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Annerstedt: I likhet med den siste talaren skall jag anhålla om bifall till lagutskottets förslag. Den omständigheten, som den förste talaren i främsta rummet åberopat, nemligen att frågan nyss varit före, och Första Kammaren då fattat ett beslut i annan rigtning än bifall till ifrågavarande motion, synes i förevarande fall icke kunna tilläggas någon afgörande betydelse. Förhållandet var nemligen, att Kongl. Maj:ts förslag förra gången afsåg en vida längre gående utsträckning af åklagarens befogenhet än den lagutskottet nu föreslagit. Denna utsträckning accepterades af Andra Kammaren, men afslogs af den Första. Vid den sammanjemkning af de olika besluten, som då skulle företagas af utskottet, hade, om denna fråga ensam förelegat, sammanjemkningsförslaget — derom synes icke kunna råda något tvifvel — blifvit detsamma som nu i motionen föreligger och som nu af utskottet blifvit tillstyrkt. Men till följd deraf, att denna fråga endast var en bland åtskilliga andra frågor angående ändring i strafflagens särskilda bestämmelser i afseende å hvilka kamrarnes olika beslut skulle af lagutskottet sammanjemkas, tillvägagick utskottet på det enda under dåvarande förhållanden möjliga sätt och föreslog samman-

Ändring af
23 kap. 7 §
strafflagen.
(Forts.)

jemkningen på sådant sätt, att Första Kammaren afstod från sitt beslut i en punkt och Andra Kammaren i en annan. Detta tillvägagående är nemligen det enda möjliga, då man skall sammanjemka olika beslut vid behandlingen af större lagförslag. Mig förefaller det därför, som om man från ärendets föregående behandling icke kunde hemta någon giltig grund för att nu tillstyrka afslag.

Hvad vidare beträffar de stora farhågor, som uttalats med afseende å den tillökning i åtalens antal, som ifrågavarande lagändring komme att föranleda, skulle de egentligen kunnat framhållas, om det gamla förslaget oförändradt tagits upp och sålunda brott efter 3 § skulle ställas under allmän åklagares åtalsrätt. Men nu har motionären och lagutskottet inskränkt sin begäran endast till att allmän åklagare skulle få föra talan, om gäldenär brukat oredlighet mot sina borgenärer. Under sådana förhållanden torde det icke vara att befara, att målens antal skulle så mycket tilltaga. Men säkert är, att den fördelen vinnes, att i alla de tvifvelaktiga fall, der domstolarne äro af olika meningar, huruvida en brottslig åtgärd är bedrägeri eller oredlighet, är, åtminstone om målsegare angifvit brottet till allmänt åtal, öfverdomstol befriad från den föga tilltalande nödvändigheten att behöfva uttala, att »ehuru konkursgäldenären gjort sig skyldig till ett sådant tillvägagående, att det af underdomstol ansetts såsom bedrägeri och af oss betraktas såsom oredlighet, måste dock den tilltalade förklaras icke kunna till straff fällas, enär allmän åklagare ej är befogad utföra sådana mål». Ett sådant förhållande kan ju icke med den temligen obestämda gräns, som är mellan 1 och 2 §§:s brott, anses såsom tjenligt för rättskipningen.

På dessa skäl vågar jag yrka bifall till lagutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af det nu föreliggande ändringsförslaget och vidare på afslag derå; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Den föreslagna lagens ingress och rubrik.

Herr Bergström: Till följd af den utgång, som andra punkten fått i kammaren, hemställer jag, att kammaren behagade till utskottet återförvisa dess förslag till lagens rubrik och ingress.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, visades de nu föredragna delarne af lagförslaget åter till utskottet.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens vid föredragning af lagförslagets särskilda delar fattade beslut.

Föredrogs å nyo Första Kamrnarens tillfälliga utskotts den 11 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om stadgande af svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och maltdrycker i vissa fall.

Om svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och maltdrycker.

Herr Dickson, Robert: Då jag anmält min reservation mot utskottets utlåtande, hvilket tillstyrker motionen, har det icke skett till följd af någon ömhet om lönkrögeriet. Det är en handling, som demoraliserar både utöfvaren och kunderna. Men jag har ej kunnat biträda utskottets förslag därför, att jag anser att detsamma ej skulle vara så mycket egnadt att bekämpa lönkrögeriet som dess mer innebära fara för den legitima handeln. För några dagar sedan behandlade kammaren ett förslag om vederlag åt länsmän, som beslagtagit några större partier, hvilka de ansett förverkade. Frågan framkallade då skiljaktiga meningar; men jag tycker, att alla kunna vara ense om det olämpliga deri, att det för en mindre förseelse i en ekonomisk författning stadgas förlust af en förmögenhet, så att förseelsen för den brottslige kan innebära ruin och för åklagaren en vinst, som motsvarar mer än hvad ett redbart arbete eljest under hela hans öfriga tjenstetid kan inbringa. Här är verkligen något ditåt.

I bränvinsförsäljningsförordningen stadgas, att det i försäljningsrummet befintliga bränvin till och med 150 liter, tillika med kärl, som för dess afhemtning tjenliga äro, äro underkastade beslag och förbrutna. I utskottets förslag är detta icke inskränkt till försäljningsrummet, utan utsträckt till hela försäljningslokalen. Det är ju i sig sjelft ganska vidsträckt, och man kan icke veta, hvilken omfattning det kommer att få i praktiken. Att den ej blir liten, är påtagligt. Ej heller fins någon inskränkning till visst litertal, utan hela partiet skulle vara förverkadt. Stadgandet är äfven så ovillkorligt, att det tyckes att, äfven om förseelsen varit begången af en tjenare, husbonden skulle likväl drabbas af förlusten. Om vi nu tänka oss icke en liten ölkrog på landet, utan en större vinhandel i hufvudstaden, der sjelfva försäljningen sker i källaren, och genom förbiseende af husbonden eller felaktighet af en tjenare någon obetydlig olaglighet skett. Då skulle allmänna åklagaren vara behörig att stiga ned i källaren och lägga beslag på hela vinpartiet. Det förefaller mig väl långt gånget. Jag har försökt inskränka beslutet till en viss del af partiet; men då möter den svårigheten, att de drycker, som här omtalas, äro af så ofantligt olika värde. En liter öl t. ex. kostar ungefär 15 öre, då en liter champagne går till 9 kr. Det är därför nästan omöjligt att finna något belopp, som på samma gång kan vara en rimlig vedergällning för allmänna åklagaren och ändå ej innefatta en allt för öfverdrifven förlust för egaren. Det blefve dessutom nödvändigt att stadga något om huru det skulle gå med det i beslag tagna. Om nemligen ett i beslag taget ölparti skulle ligga och vänta, tills åtalet blifvit afgjort — 3 år eller så kanske — skulle ölet bli förskämdt och då ej utgöra någon uppmuntran för allmänna åklagaren, då han uppstår försälj-

*Om svårare
påföljd för
oloflig för-
säljning af
vin och malt-
drycker.*
(Forts.)

ningssumman. Och om åtalet ogillades, blefve det känbart för honom att ersätta den oskyldigt tilltalade ölpartiets värde. I de mål, jag sett handlagda rörande öfverträdelse af bränvinsförsäljningsförordningen, har jag mycket sällan sett, att några större partier tagits i beslag. Jag förmodar, att det kommit sig deraf, att lönrögarne icke i sitt försäljningsrum förvara det parti, af hvilket de sälja. Och jag förmodar, att äfven ölförsäljarne skulle komma att iakttaga den försigtigheten, att de förvarade sina förråd i en annan lokal än sin försäljningslokal, så att icke större parti der innestode. Om nu en gång ett större parti skulle bli taget i beslag och säljas på auktion till billigt pris, är jag öfvertygad om, att det skulle bli tillfälle för alla vänner af ett rus att för mycket godt pris förskaffa sig ett sadant. Och då komme detta att motverka motionens syfte. Det är nog möjligt, att i vissa delar af landet ett starkt behof af skärpta bestämmelser härutinnan förefinnes. I Vesternorrlands län förekommo t. ex. 162 hithörande förseelser under samma år som för Jönköpings län visade motsvarande siffra af 17. Således tio gånger flera i det första än i det andra länet, ehuru båda äro ungefär lika folkrika. Då tror jag likväl, att det vore lämpligare att, såsom i bränvinsförsäljningsförordningen, stadga urbota ansvar för fjerde resan.

Jag har sökt antyda de betänkligheter, jag anser innebäras i detta förslag, och ber att få framställa ett yrkande om afslag derä.

Herr Ölander: Det är visserligen mycket lyckligt, att det i vissa delar af landet är så väl bestäldt, att icke sådana restriktioner och straffbestämmelser, som de här föreslagna, äro erforderliga. Men jag är säker på, att, om en större del af vårt land fått dragas med de svårigheter, som äro rådande uppe i Vesternorrland, för visso en ganska stor pluralitet skulle gå in på alla möjliga inskränkingar i detta afseende.

Jag kan icke förstå de betänkligheter, som den siste talaren hyste, och de olägenheter, som han befarade af denna lilla lagförändring. Samma olägenheter förefinnas eller kunna åtminstone tänkas vid en mängd andra beslag, som nu äro uti gällande lagar och författningar påbudna. Hvad nu först angår den befarade möjligheten af att beslagtaget öl skulle kunna, innan åtalet hunne blifva utageradt, försämras eller förstöras, så att det ej kunde, i händelse åtalet ogillades, i oskadadt skick till egaren återställas, så delar ölet denna olägenhet med många andra varor, som för närvarande äro underkastade beslag, och särskildt med allt det kött af vildt, som, enligt jagstadsagan, får beslagtagas. Ja, det är väl antagligt, att ölet i regeln håller sig längre än det färska köttet, som, i synnerhet under den varmare årstiden, är underkastadt en mycket hastig förskämning.

Beträffande den fara åter, som den förre talaren, i nykterhetens intresse, finner ligga deri, att ett större parti beslagtaget öl på en gång utsäljes, så gäller detta i lika om icke i högre grad i fråga

om bränvin, som vi veta är underkastadt beslag i händelse af oloflig försäljning deraf.

Den förre talaren anmärkte vidare, att jag i min motion icke föreslagit någon inskränkning i afseende på myckenheten af det öl, som finge tagas i beslag. En dylik inskränkning kan vara befogad i fråga om bränvin, som ju är en ganska dyr vara, men ölet är i allmänhet billigt och kan ej gerna hos den oloflige försäljaren förekomma i större lager; det kan ju, såsom just den förre talaren anmärkte, icke hålla sig synnerligen länge. Hvad åter angår vin, har jag haft mycket liten erfarenhet af oloflig försäljning deraf. Jag tror, att dylik försäljning högst sällan förekommer, och jag föreställer mig därför, att någon inskränkning i beslagsrätten härutinnan skulle vara af liten betydelse. Det får väl anses höra till undantagen, att ett sådant fall, som den förre talaren uppkonstruerade, kan inträffa, nemligen att, därför att en vinhandlare i sitt vinlager låter en person dricka något vin för att prova detsamma, lagret skulle tagas i beslag. Man kan väl icke tänka sig, att vinhandlaren härmed håller någon lönkrog. Skulle emellertid så vara förhållandet och profning blott vara ett kringgående af lagen, så är ju också beslaget befogadt, men om i annat fall beslagsrätten skulle af en allt för nitisk åklagare tillämpas — hvilket jag dock ej tror vara möjligt — så finnes ju den kongl. nåden att tillgå.

Jag ber få anmärka, att denna lagförändring icke gör den minsta inskränkning uti näringsfriheten. Den afser endast en skarpt straffbestämmelse för en erkänd lagöfverträdelse. De olägenheter, som häraf kunna vara en följd, hafva icke samma betydelse, som då för preventivt ändamål inskränkningar göras i näringslivet. De förra träffa endast den brottslige, de senare dem, som icke begått eller kanske aldrig ämnat begå någon lagöfverträdelse. De olägenheter, den förre talaren åberopade, höra till det förra slaget och äro icke af sådan betydelse, att de böra hindra den ifrågasatta lagändringen. Man får väl dessutom i allmänhet öfverlåta åt åklagarens omdöme och urskiljning att, i hvarje särskildt fall, handla efter omständigheterna och på det lämpligaste sättet. Men om verkligen, emot förmodan och emot min öfvertygelse, beslag af öl skulle erbjuda någon särskild, för mig nu för närvarande ofattlig svårighet, torde väl Kongl. Maj:t, som ensam har denna lagstiftning i sin hand, icke underlåta att i sammanhang med ifrågavarande lagförändring meddela erforderliga bestämmelser i sådant afseende. Skulle man i detalj uppsöka hvarje möjligt eller tänkbart fall af svårighet eller olägenhet, som kan vara följden af ett beslag, så vore det så godt att ur lagen stryka hela denna straffpåföljd. Ty, i sanning, dylika fall kunna inträffa i fråga om snart sagdt hvilket beslag som helst. Hittills har emellertid ingen klagan försports i sådant afseende, och jag är fullkomligt öfvertygad om, att beslagsrättigheten till öl icke heller skall framkalla någon sådan. Anser man verkligen, att straffet för oloflig ölutskänkning bör skärpas, — och den förre talaren synes icke vilja motsäga mig härutinnan — bör man väl icke af så obetydliga betänkligheter, hvilka dessutom icke vunnit be-

Om svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och malt-drycker.

(Forts.)

*Om svärare
påföljd för
oloflig försälj-
ning af vin
och malt-
drycker.*

(Forts.)

kräftelse i fråga om andra liknande beslag, afhålla sig från att införa en dylik straffskärpning, och det just i form af beslag, säkerligen det enda verkliga och fullt kraftiga korrektivet mot förseelser af nu nämnda art. Dessutom äro ju de flesta andra förseelser emot näringsförfattningarne förenade med en dylik straffpåföljd. Så är förhållandet med olaga handel i vissa fall, med oloflig jagt och fiske, med oloflig tillverkning och försäljning af brännvin, oloflig tillverkning af margarin m. m., och jag kan verkligen icke förstå, hvarför den blifvit utesluten ifrån olaga försäljning af maltdrycker. Att den emellertid äfven här vid lag är af behofvet påkallad, har jag sökt att i min motion visa. Jag har der erinrat om, att en lönkrögare icke låter afhålla sig från en så vinstgifvande handtering allenast af ett hvar 3:dje eller 4:de är återkommande bötesbelopp, hvilket han dessutom i regeln icke betalar, utan aftjenar med några dagars, i värsta fall med några veckors enkelt fängelse. Han eger sin fulla bergning af denna olaga försäljning, och dermed upphör han säkerligen icke för obehag, som återkomma med så långa mellantider, och hvilka efter hvad jag äfven sökt i motionen visa, ingalunda medföra något afbrott i försäljningen. Det ligger emellertid någonting rättsvidrigt deri, att en lönkrögare skall kunna, sedan han blifvit upptäckt och åtalad, midt i åklagaremagtens åsyn fortsätta med en i lag förbjuden och för det allmänna skadlig näring, utan att åklagaren skall kunna i minsta mån ingripa deri och förhindra dess utöfvande. Det är ett hån emot myndigheterna, emot lagen och emot den allmänhet, som lagen är afsedd att skydda.

Dessa förhållanden hafva också inom min domsaga väckt en sådan harm, att man der, såsom herrarne torde hafva sig bekant, låtit förleda sig till mycket beklagliga och straffvärda våldsamheter för att från orten aflägsna en lönkrögare och hans förhatliga handtering. Endast möjligheten af en förlust, i stället för vinst, tror jag här vid lag skall vara tillräckligt verkande, och det ändamålet uppfyller endast beslagsrättigheten.

Min öfvertygelse är, att den nu föreslagna bestämmelsen, om den blir lag, skall vara mäktig att redan genom sitt blotta hot bortsopa en stor del lönkrögare och tvinga dem att öfvergå till andra, visserligen mindre vinstgifvande, men ärligare och för det allmänna mindre skadliga yrken.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr Claëson: Det är kammaren nogsam bekant, att jag i min hemort, likasom motionären i sin, sett mycket ondt i sedligt och ekonomiskt hänseende följa af ölhandeln, sådan den nu bedrifves, och att i likhet med honom jag sträfvar att på lagstiftningens väg emot detta onda sätta en dam med större motståndskraft än den nuvarande lagstiftningen. Kammaren skulle må hända deraf vara benägen att tro, att jag med tillfredsställelse helsat den framgång, som motionen rönt inom det tillfälliga utskottet. Men, mine herrar, så är icke händelsen. Vill man bota ett ondt, skall man

se till hvar det onda sitter och rätta botemedlet derefter. Man skall icke förfara som den läkare, hvilken gifver bröstsaft för att bota ett maglidande. Min långvariga erfarenhet är den, att detta onda icke beror deraf, att vi hafva för svaga straffbestämmelser för olaglig ölhandel och icke heller, enligt min tanke, såsom många mena och hvilket äfven funnit sitt uttryck i ett Andra Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, af att ölhandeln får vara förenad med annan handel, utan det beror deraf, att hvad som verkligan är utskänkning, såsom försäljning af $\frac{1}{2}$ butelj öl, icke i lagen betraktas såsom utskänkning, utan såsom afhämtning, och att vi för ty sakna preventiva garantier för, att denna grannliga handel kommer i händerna på godt och pålitligt folk. Detta har vållat, att ölhandeln kommit i händerna på de mest olämplige personer, som, efter att hafva till Konungens befallningshafvande inlemnat en anmälan om handelsrättighet, icke utöfva annan handel än en förklädd ölkrog, som endast deri skiljer sig från andra ölkrogar, att kunderna dricka ur buteljer i stället för ur glas och att de icke sitta kring bord inne på krogen, utan stå, sitta eller ligga utanför i ölkrogens närhet, men utom det ytterst ringa område, öfver hvilket ölförsäljaren har rätt att disponera. Det är detta onda, för hvilket Riksdagen flere gånger sökt och fortfarande söker bot. Botemedlet deremot är, att, der ölförsäljning under ett visst minimum får ske, det bör på förhand finnas garantier för att man får ordentligt folk, som sköter en sådan försäljning.

Jag sade, att jag icke anser de nuvarande straffbestämmelserna för svaga. De stå relaterade i utskottets betänkande, och herrarne hafva således alla sett dem. De äro något mindre än för oloflig bränvinshandel, men brottet är väl också något mindre. Jag tror icke, att dessa straffbestämmelser behöfva skärpas, men skulle de verkligen behöfva det, är jag, i motsats mot utskottet, af den mening, att detta bör ske genom att öka strafflatituden, men icke genom att införa rätt till beslag. Denna rätt är, enligt mitt förmenande, en af de mest föråldrade straffarter, som finnas hos oss. Jag tror därför, att vi böra göra allt för att inskränka denna rätt och icke utvidga den.

Min tanke är nemligen, att straffmättet, inom de i lag bestämda latituder, bör vara resultatet af en noggrann pröfning af hvad som är rättvist i hvarje förevarande fall och icke, såsom händelsen blir vid beslag eller konfiskation af egendom, det bero af slumpen, huruvida straffet blir hårdare eller svagare. Har en ölhandlare nyss fått hem sitt lager, blir beslaget stort, men är lagret till större delen utdrucket, blir beslaget litet.

För min del är jag, i likhet med den siste talaren, af den mening, att det onda, som vinet har gjort, tillhör en tid, som vi hafva bakom oss. Det onda, som nu sker på landsbygden, sker icke genom vinförsäljningen, utan genom försäljning af öl. Lagstiftningen har därför, enligt min tanke, begått ett fel, då den icke fordrat lika goda garantier i fråga om ölhandeln som i fråga om vinhandeln.

Jag yrkar afslag på det föreliggande betänkandet.

Om svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

*Om svårare
påföljd för
oloflig försälj-
ning af vin
och malt-
drycker.*

(Forts.)

Herr Sjöcrona: Under de senaste tjugu åren har frågan om försäljning af vin och maltdrycker samt andra tillagade icke spirituösa drycker varit föremål för behandlig vid nästan hvarje riksdag, och Kongl. Maj:t har flere gånger, på framställning af Riksdagen eller efter Riksdagens hörande, beslutat förändringar i den derom gällande lagstiftning. Alla dessa förändringar hafva gått i riktning att skärpa lagbestämmelserna och att så vidt möjligt är söka förekomma utskänkning eller försäljning på sådant sätt, att derigenom främjas missbruk af sådana drycker.

Nu tror jag, att man ändtligen kommit derhän, att den i ämnet gällande författning är ganska tillfredsställande och så för sitt ändamål lämplig, som man med menckliga och ofullkomliga förhållanden kan åstadkomma. Mig synes derfor, att denna författning nu kunde få vara i fred ett eller annat år. Det är ju möjligt, och jag vill på grund af motionärens auktoritet till och med säga, att det är säkert, att inom vissa delar af Norrland och, efter hvad vi föregående riksdag hört uppgifvas, afven af Dalarne oloflig försäljning och missbruk af omförmälta drycker ofta förekommer. Men denna omständighet utgör väl icke i och för sig en anledning att ändra lagen. I dessa glest befolkade trakter kunna ju missbruken vara beroende derpå, att de kommunala myndigheterna och polisbetjeningen icke förmå utöfva erforderlig uppsigt. Men om förhållandena äro sådana, bör man rigta sin sträfvan åt att råda bot härför. Och Riksdagen har ju i år bifallit Kongl. Maj:ts framställning om en icke oväsentlig förhöjning i anslaget till extra polisbevakning.

Beslagsrätten är, såsom en föregående talare nämnt och jemväl enligt min uppfattning, en mycket förhatlig rätt, som icke bör användas i annat fall än då förhållandena alldeles bestämdt påkalla densamma. Jag skall icke inlåta mig på en teoretisk undersökning om betingelserna för beslagsrätten, men så mycket kan man väl utan fara för misstag säga, att beslagsrätten i allmänhet icke bör tillämpas i fråga om en vara, som är till tillverkning och försäljning helt och hållet fri. Skulle, såsom nu är eller kanske snart blir ifrågasatt, öltillverkningen icke längre blifva fri, då kan det ju möjligtvis vara teoretiskt rigtigt eller kunna ifrågasättas att stadga beslagsrätt. Jag vill icke säga, att jag skulle vilja vara med derom; men det vill jag säga, att man åtminstone bör vänta, till dess man sett, att angifna förhållande kommer att inträda.

Motionären har i sin motion sagt, att det för den praktiske lönkrögaren är ett ringa offer att hvar tredje eller fjerde år undergå någon kortare tids, högst två månaders enkelt fängelse mot den vanligen ganska stora vinst, försäljningen medförde. Deri kan han ju hafva rätt, men jag tror, att hans påstående tål någon modifikation. Den vinst, som hemtas af oloflig försäljning af öl, är ingalunda så stor som den, hvilken kan hemtas på oloflig försäljning af brännvin. På den senare vinner lönkrögaren icke blott den mycket betydliga skillnaden mellan utskänkings- och partipriset, utan afven utskänkingsafgiften, hvilken han slipper att betala och

hvilken han beröfvar staten. På den förra vinner lönkrögaren icke annat än skilnaden mellan utskänknings- och partipriset, hvilken i detta fall är mycket mindre än vid spritdrycker.

På grund af hvad jag nu anfört skall jag tillåta mig att yrka afslag å utskottets hemställan.

Om svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Herr Rudebeck: Den erfarenhet, jag i denna fråga har, är i det närmaste densamma som motionärens. Visserligen kan jag icke säga, att min erfarenhet är så bedröflig, som han uppgifvit sin vara, men den är dock tillräcklig att för mig framställa såsom ett nödvändigt och önskvärdt mål att på något sätt förekomma lönkrögeriet. — Jag tror verkligen, att en stor del af kammarens ärade ledamöter icke hafva ens aning om, i hvilken omfattning lönkrögeriet i aflägsnare landsänder bedrifves. Man skulle kunna nämna summor på ölförsäljares omsättningsbelopp så stora, att knappast någon skulle tro dem vara sanna.

Om man flere gånger sett hvilken skada genom lönkrögeriet åstadkommes, är det enligt min mening en skyldighet att också framhålla denna sin erfarenhet och göra hemställan om ändring i syfte att motverka det onda. Jag vill gerna medgifva, att den form för förändringen, som motionären föreslagit, kanske icke är den lämpligaste, men jag kan dock icke dela farhågorna att beslagsrätten skulle medföra sådana olägenheter, som utskottets ärade ordförande framhållit. För min del tror jag, att denna rätt högst sällan, om ens någonsin, skall leda till de ppgifna ytterligheterna, hvaremot jag är öfvertygad om, att den är det bästa korrektiv, som för närvarande kan vinnas mot lönkrögeriet. Lönkrögaren är i sanning ej straffad tillräckligt med det bötesstraff eller fängelsestraff, som ådömes honom, hvilket framgår deraf, att han fortsätter förbrytelsen oakadt gång efter annan gifna fällande domar.

Önskvärdt vore nog, om man, såsom en talare framhöll, kunde på annan väg vinna ändamålet genom att erhålla personer att förestå ifrågavarande försäljningsaffärer, hvilka vore så kvalificerade, att man hos dem hade en bestämd garanti för att icke någon öfverträdelse af de gällande lagbestämmelserna egde rum. Men detta är ett önskningsmål, hvilket, efter hvad jag befarar, ligger i ett ganska aflägsset fjerran.

Jag anhåller att med åberopande af de skäl, som motionären i sin motion anfört och sedermera vidare utvecklade, få ansluta mig till hans förslag och yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Wieselgren: En af de föregående talarne uttalade såsom sin åsigt, att de straffbestämmelser, som i förevarande fall redan finnas, äro ganska tillfredsställande. Jag ber att såsom en illustration till detta yttrande få omtala, hurusom jag en gång i ett fängelse fann en mycket gammal qvinna insatt. Jag frågade hvad hon gjort för ondt. Jo, hon satt der för lönkrögeri. Det föreföll mig litet egendomligt, att hon, som syntes vara så skröp-

Om svärare
påföljd för
oloflig försälj-
ning af vin
och malt-
drycker.
(Forts.)

lig, skulle kunna drifva en handtering, som fordrar rätt mycket spänstighet och »yttre medvetande», och jag uttalade därför till den närvarande tjänstemannen min undran. »Ja», sade han, »det är icke egentligen hon, som drifver lönkrögriet; det är hennes son. Före 1884 betalade alltid sonen, en gammal känd lönkrögare, böterna. men sedan den tiden tycker han, att det är billigare att låta sin gamla mor sitta af straffet, och sålunda är det hon, som sättes in i fängelset hvarje gång ett åtal slutar med laga påföljd.» Så hade den gamla qvinnan blifvit en ärlig gäst i fängelset, icke därför att hon gjort något ondt, utan därför att hon egde en praktisk son, som visste att begagna sig af dessa »tillfredsställande» straffbestämmelser. Sedan den stunden har jag i fråga om dem kommit till en motsatt uppfattning mot den förenämnda talaren och tror således, att de *icke* äro tillfredsställande.

Hvad beträffar de farhågor, som uttalats mot en utsträckning af beslagspåföljden, får jag säga, att jag tror dem vara mycket öfverdrifna. Mycket sällan hafva vi hört talas om berättigade klagomål i fråga om åklagares beslag å varor, som falla under bränvinsförfattningen; och lika litet tyckas andra beslagsrättigheter hafva varit föremål för missbruk. Jag tror således, att vi äfven i det afseendet kunna vara ganska lugna.

Mot motionärens och utskottets förslag är vidare anmärkt, att det vore alldeles icke underligt, om motionären, i hvilkens landsända förekom ett så starkt missbruk af maltdryckerna, för sin del förordade skärpning af straffbestämmelserna, men att talaren, hvilken icke hade samma erfarenhet från sin landsända, i följd häraf ansåge skärpningen onödig. Det är ett sätt att resonnera, som påminner mig om en för länge sedan afiden svensk skalds yttrande, att personer finnas, hvilka anse att medborgarnes högsta uppgift är »att lefva och dö för *sin* förstuguqvist». Om ett ondt uppträder i en viss del af landet och tager sådana dimensioner, att det derstädes kännes såsom svår och tryckande börda, ja, att det till och med föranleder så ledsamma och beklagliga händelser som dem, hvarom en föregående talare erinrat, få vi väl ändå icke vara så sjelfviska, att vi säga, att, då i *vår* landsända, *vår* hemort sådana olägenheter icke förekommit, vi icke bry oss om saken. Jag tror ej att detta sätt att resonnera är hållbart. Är det så, att ett ondt inom en viss del af landet gjort sig kämbart, torde det vara vår pligt att icke motsätta oss de lagbestämmelser, hvilka ansetts för det ondas afvärjande vara erforderliga. Jag vill härmed icke hafva sagdt, att jag fäster så synnerligen stora förhoppningar vid de nu föreslagna bestämmelserna. Åtskilliga gånger har jag inför kamraren uttalat min öfvertygelse, att någon förbättring af de öfverklagade missförhållandena i fråga om maltdrycksförsäljningen icke torde stå att vinna, förr än nämnda försäljning inpassas under samma bestämmelser som gälla bränvinsförsäljningen. Men detta skall dock icke hindra mig att rösta för bifall till utskottets hemställan.

Herr Ölander: Efter den siste talarens anförande torde det vara onödigt att jag yttrar mig vidare. Jag skulle dock vilja bemöta ett par anmärkningar, som den förste talaren framställt. Han nämnde, att i mitt förslag saknas bestämmelse om huruvida en åklagare skulle ega rätt att taga i beslag öl, som sålts af en tjenare. Ja, om tjenaren rör om ölet, så skulle detta naturligtvis vara underkastadt beslag. Är det deremot husbondens tillhörighet och försäljningen skett utan hans vetskap, så kan åklagaren icke taga det i beslag; men har försäljningen skett för husbondens räkning eller med hans vetskap så är det ju husbonden, som ansvarar därför, och ölet skulle då få beslagtagas.

Hvad den andra anmärkningen beträffar, har jag afsigtligt använt uttrycket »försäljningslokalen» i stället för »försäljningsrummet», enär ju flera rum kunna finnas inom en kroglokal, och hvad särskildt angår lönkrogarna i Norrland, har erfarenheten visat, att ett rum är alldeles för litet för att rymma alla deras kunder. Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Herr Claëson: Den näst siste talaren sade, att farhågorna för ifrågavarande beslagsrätt vore öfverdrifna. Jag vill med afseende härå nämna, att det icke är farhåga för att straffet skall blifva för stort, som är mitt förnämsta skäl emot lagförslaget. Det är, att den ifrågasatta straffpåföljden är så kraftlös. Detta antyddes redan af den förste värde talaren, och jag brydde mig därför icke om att upprepa detsamma.

Jag vill nu blott tillägga, att jag handlagt en mycket stor mängd mål om oloflig bränvinsutskänkning, och att jag funnit bestämmelsen om beslag vara gagnlös. Atminstone i 49 fall af 50 kommer den ej till tillämpning och i det femtionde fallet kan den må hända innebära ett för strängt straff. Om, hvilket jag för min del icke tror, i förevarande fall starkare straffbestämmelser äro af nöden, böra de sökas i förhöjda bötesstraff.

Herr Annerstedt: Denna fråga synes mig böra betraktas äfven ur en något allännare synpunkt, nemligen den: är det skäl att utsträcka konfiskationsstraffet utöfver det område, der det för närvarande tillämpas? Det fans en tid, då detta straff förekom i vidsträcktare mån, än för närvarande är fallet, i allmän strafflag. Men den moderna riktningen i fråga om de straffarter, som efter strafflagen må ädömas, går ut derpå att i allmänhet borttaga ett straff, sådant som detta, såsom otjenligt och orättvist. Under sådant förhållande synes det gifvetvis icke kunna vara skäl att i den ekonomiska lagstiftningen utsträcka användandet af en straffart, som man i den allmänna strafflagen söker att inskränka. Om strängare straff behöfvas i förevarande fall, bör straffskärpningen vinnas på det sätt, att inom de hittills stadgade straffarterna straffen skärpas på lämpligt sätt och icke derigenom att en ny straffart införes.

Om svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Om svårare
påföljd för
oloflig för-
säljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

På dessa skäl förenar jag mig med de herrar, hvilka yrkat afslag å utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande utlåtande hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Ölander* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Första Kammarens tillfälliga utskott hemställt i utlåtandet n:o 1, röstar,

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—32;
Nej—59.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 11 och 12 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om tillägg till 22 § fiskeristadgan, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen.

På begäran af herr *Fröberg* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under tre veckor från den 21 i denna månad.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.44 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 17 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 22, i anledning af väckt motion om tillägg till 20 kap. 1 § ärfdebalken;

n:o 23, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 5 mom. 1 i förordningen om kyrkostämman m. m. i Stockholm den 20 november 1863;

n:o 24, i anledning af väckt motion om afskaffande af jus patronatus; och

n:o 25, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser i fråga om den kommunala rösträtten på landet; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt fråga om befrielse för rust- och rotehållare från skyldigheten att bekosta soldats sjukvård.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 3 och 4.

Herr talmannen yttrade, att han, efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra kammaren, finge föreslå, att konstitutionsutskottets nyssnämnda två utlåtanden måtte uppföras å föredragningslistan till det kammarens sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 23 i denna månad.

Härtill lemnade kammaren sitt bifall.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande statsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 32, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel.

1—4 *punkterna.*

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

5 *punkten.*

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 33.

Ledighet från riksdagsgörömaalen beviljades herr *Sjölund* under tre veckor från den 21 i denna månad.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.40 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
